

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:
Első soron 20 fillér.
Minden következőnél 16 fillér.

Styktör pótló sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 156.

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Választási mozgalmak.
- Küzdelem előtt.
- A sacharin-botrány.
- A dolgozó polgárság Tisza István mellett.
- Irodalmi apostolok.
- Emberölés az aradi vágóhídon.
- A Wekerle-kormány sajtópöre.
- Az Akadémia nagyhete.
- Tarkaságok.

NAIVITÁSOK.

Arad, április 26.

A mikor egy ígéretet megszegnek, abban nem mindig az ígérő a bűnös. Legtöbbször azok, akiknek kedvéért az ígéret történik. A világ azért csapódik be, mert maga akarja, hogy becsapják. A beváltatlan (és igen gyakran be se váltható) ígéreteket azért teszik, mert a kislelkű embereknek szükségük van az ígéretekre, akár a lutris néninek a reményre, a kóristának az ábrándokra. „Tudom, hogy nem lesz úgy — legalább hadd higgyem!” — gondolkodik a merengő, aki az ígéretök hullámain csolnakáztatja a vágyait.

Az ígéretök ostromaszokott a képviselőválasztások idején fölujulni s az erősen nyilatkozik meg most Aradon is. Egy-egy érdekes csoport — szerencse, hogy nem valamennyi — fölkeresi mindakét jelöltet ígéretök eéljából. S a bekopogtatásnak nyilvánvaló a szándéka. A ki többet, nagyobb, merészebbet ígér, azé a szeretet, a bizalom, esetleg a voks is.

Boldog emberek, akik elhiszik, hogy így elvetették a jövődönök, továbbbi sorsuknak dolgát. Irigyelni való optimizmus, a mely már az ölében levőnek hisz valamit, mihelyt, azt egy képviselőjelölt megígéri. A megnyugváshoz, a melylyel ezek a felebarátaink hazamennek, csak egy hiányzik. Az az elhatározás, ha másként is történnek az ügyek, mint a hogy azt nekik megígérték, ők azt ugyse fogják elhinni.

A józanságnak igen kis mértéke kell ahhoz, hogy az ember erről a hiu ringatózásról lemondjon, s magát a későbbi csalódás eshetőségétől megóvja. A képviselőválasztások idején többnyire kétféle jelöltek vannak: ellenzékiek és kormánypártiak. Az ígéretök földjén az ellenzéki jelölt a király. A felelősség boldog hijában mindent megígérhet: aranyhegyeket, a fizetésemelések gyémántmezőit és az előléptetések csodaesőjét. Milyen könnyű az olyan ígéreteket megtenni, amelyekért mások fognak adósok maradni! Azok, akik meg se ígérték. Az ellenzéki jelöltnek csupán akarni kell, s ki ne hinné, hogy ő ezt el is fogja végezni, reggel nyolctól este kilencig. Es ha a dolog mégis meghiusul, nem rajta mulik, hisz nincs az ő kezében a hatalom. Már a kormánypárti jelölt helyzete sokkal nehezebb. Minden ígéretét a kormánya programjához kell mérni, s nem kötheti magát olyasmihöz, ami őt a kormányval hozhatná ellentétbe. Nem azt jelenti ez, mintha a kormánypárti jelölt csak

azt ígérhetné meg, amire a kormány neki engedelmet ad. Hanem a jelöltnek számítani kell a lehetőségekkel s ha nem akar a szőszegés bűnébe esni, csak olyat ígérhet, aminek megvalósítására a körülmények módot fognak adni.

De legnehezebb az ígéretet várni olyan embertől, aminő Aradon a nemzeti munkapárt jelöltje. Igérni nehéz, megtartani könnyű — mondta Szilágyi Dezső. Tisza István gróf még ennél is tovább megy: még a beváltható ígéretben is kevesebbet ad annál, amit adhatna, nehogy önmagát a hangulatkeltés vádjával illette.

Végtelen naivitás tehát az ígéretök bokrétáját gyűjtögetni, s összehasonlítást tenni: melyik jelöltnek kapták a nagyobbat, rikitőbbat? Mindig becsültük és helyén valónak tartottuk a társadalom egyes osztályainak öntudatos szervezkedését. Jogosnak találtuk, hogy ha a hang, a melylyel igazaitok tolmácsolják, a törvényhozás és a kormány felé, erőteljes és férfias. S az ilyen megnyilatkozásoknak, a szolidáris állásfoglalásoknak sokszor volt eredménye, ha nem is állították kényszerhelyzet elé a törvényhozókat. De most az ilyen állásfoglalásoknak, különösen, ha az a jelöltek mellének revolvert szegez, se célja, se igazi értelme. A mozgalom nem jut előbbre az olyan ígéretökkel, a melyeket a jelölt a legkönnyebb lélekkel ad le, s a melyek ép azért történnek, mert azt tőle úgy kívánják. Vagy árt az a közös érde-

Véletlenek.*)

Irta: Lengyel Géza.

A katasztrófát megírták az ujságok is, a maguk módja szerint. Igaz története így szól:

A dolog a falusi verandán kezdődött. Az asztal mellett férnök ültek, a levegőben szivarfüst szállt, de nem tudott gyűrűvé sűrűsödni, elvitte a hűvösödő szél. Az este még nem volt itt egészen, csak jött. Közeledett ez rémitett árnyakkal, sötétséggel, rejtelmekkel. Lángok nem gyultak ki, villamos gömbök nem szálltak vele csatába. A feketeződő fák, az épület homályosodó tömege, a nyugtalan városi emberek a verandán csendesen megadták magukat.

Nagyon szomorú az ilyen este. A nap frissen, fényözönnel kezdődik. Az asztalon reggeli parolg, reménységgel eltelve újra kezdődik az élet.

— Szép itt — gondolja az ember — és vár és boldog, hogy ura az életnek. Most itt van, mert levegőt és napsugarat kíván, de elmenekül, mihelyt a hideg szél jön és itthagyja a bus fákát és az árva falakat. Az este azonban meghozza a nyugtalanító szelet. Mi erőtellenül, fáradtan ülünk és az utolsó vonat már elment. Nem lehet menekülni.

*) A Nyugat kiadásában most megjelent novella kötetből.

A nyugtalanság, a titokzatos láz egyre közelebb jön és az agya nehezedik. Ilyenkor támadnak a nehéz félelmek és a kusza rémek.

— Az életünk — mondotta az egyik férfi — túlságosan sok véletlennel van borítva. Én küzdök velük, borzasztóan küzdök, de hiába. Négy falat szeretnék, amelyek között a teret mindig beláthatom, ahol tudom, mi következik, hogy semmi meg ne lepjen, meg ne rémítsen. De el kell mennem mindennap a bátorító falak közül és minden este szivdobogva, elfuló lélekzettel nyitok be: nem vár-e meglöpetés; nincs-e baj?

— Milyen véletlen? Akármilyen kicsi. Egy üzenet, egy levél. A levelek is üldöznek. A dolgomat pontosan elvégzem, az ügyeim naponta egyformán bonyolódnak le, igyekszem minden eseményt megelőzni, nem tartok függőben semmit. És mégis, levelek üldöznek. Kéthárom napig, ha nyugtom van, akkor felesvárom a villanyt és az asztalon ott terpeszkedik egy otromba boríték. A keserűség őnt el ilyenkor. Mit akarnak? Miért hajszolnak? Titokzatos, idegen, ismeretlen levél; soha semmi jót nem rejtett még magában. Ha legkevésbé ártalmas, hát szürke és semmitmondó és közönyös. Ezért az érdektelen üres semmiért kellett a vérnek az agyamba tódulnia, ezért kellett halálosan hosszú perceig remegnem a véletlentől, amely a nyomorult papirdarabok között meghuzódik.

A házigazda mosolygott és a várost okolta. — Falun — mondotta — csak jó, természetes véletlentől kell félni. A villámól, ez néha leüt és a viz olykor áldozatokat követel. A város azonban megrontja az embert, kifinomítja és olyan komplikálttá, olyan sok csavaruvá teszi, hogy két gépész kellene hozzá állandón.

A fal mellől, egy öblös fonott szék mélyéből megszólalt egy izmos, vállas férfi:

— Én tíz év óta járok vinni, evezni, acéllá edztem a karomat, szembejököt őt emberrel is. Gyávaságból lettem a... Én a durva formájú véletlentől félttem, az... hogy megtámadnak, rám törnek, amikor hazafelé megyek. Egész egyszerűen és közönségesen az életemet féltettem. De már azt hittem, hogy rendben vagyok. A karom rettenetes súlyokhoz szokott, velem nem tanácsos kikötni. A tavasszal azután hirtelen abbahagytam minden sportot. Mentem hazá szép, langyos, csendes éjjel. Még a csenevész városi fák is illatosak. Alattuk a padokat az éjszaka hajótöröttjei tartották megszállva. Három lépésre voltam az egyik padtól. Valami közömbös alakú fiatalember ült rajta. Szép csendesen felemelte a kezét, a homlokához szorította — mindez nem tűnt fel — és föbe lötte magát. Ott maradt ülve, a fejéből csendesen szivárgott a vér. Remegtem, félttem, ájultoztam és nem tudtam szabadulni attól a gondolattól: mért nem bosszulta meg ez az

keknek, ha a felelősségével számító jelölt csak annyit vállal magára, a mit a vágyak végtelen tömegéből megvalósíthatónak, a tettekhez közel állónak lát?

A képviselőválasztás bizalom kérdése. Nemcsak a politikai bizalom kérdése, hanem az egyénnel szemben való bizalomé is. Az ígéretnek naiv gyűjtögetése és elraktározása helyett többet ér egy kis számvetés. Döntse el kiki magában, hogy melyik jelölt egyéniségétől, képességeitől, erejétől, fölfogásától várhat többet a maga és a vele egy soruak érdekében. Melyik lesz az, a ki többet tud tenni, s a ki, a mit tehet, meg is fogja tenni. Ebben ép olyan különbözők lehetnek a fölfogások, akár a politikai pártállás tekintetében. De, aki ezt magában elvégezte, annak nem kell olyan virágok szagától bódíttatnia magát, a melyek a választásokat követő huszonegy órában elhervadnak.

Választási mozgalmak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 26.

Karcagról jelentik: A karcagi munkapárt vasárnap tartotta jelölt gyűlését, amelyen kijelölték Szabó Zoltán, nyugalmazott alezredest, aradmegyei nagybirtokost jelölték. Szabó a jelöltséget elfogadta.

Szegedről jelentik: Bánffy Dezső báró május hó 8 án mondja el programbeszédét Szegeden. A polgárság nagy előkészületeket tesz Bánffy Dezső ünnepélyes fogadtatására. — Ugyancsak május 8 án lesz a második kerületben a hivatalos jelölt gyűlés. A választók részben Becsey Károly volt Justh párti képviselő, részben Kelemen Béla volt főispán köré csoportosulnak. Mindketten Kossuth-párti programmal lépnek föl. Az első kerületben Bánffyt egyhangulag fogják megválasztani, de a második kerületben heves küzdelemre van kilátás.

Kolozsvárról jelentik: Justh tiznapos erdélyi körutját ma befejezi. A körut utolsó állomása Kolozsvár, ahová ma délután egy órakor érkezett meg kíséretével. A polgárság nagy előkészületeket tett Justh és táborának fogadtatására és száztágu küldöttség elébe utazott

Nagynyeddig. A gyűlés délután volt. Este Justh Gyula Aradra utazott, ahonnan holnap Toronyára indul, hogy birtokán néhány napig kipihenje a körut fáradalmait.

A rumi kerületben Varga munkapárti áll szemben Buzáth néppártival.

Debrecen: A harmadik kerület függetlenségi jelöltje, Csanak János visszalépett. Az elsőben Tüdős János dr., a másodikban Bakonyi Samu marad a függetlenségi jelölt. A munkapárt még csak a harmadik kerületben állított jelöltet, Láng Lajos volt keresk. miniszter személyében.

Párdány: Az egyedüli jelölt ifj. Dániel Pál dr. volt képviselő, munkapárti.

Zichyfalva: Komoly jelölt még nincs. Vasárnap tartotta programbeszédét Obicsár Lázár karácsonyigeti gazdálkodó, állítólag mint demokratapárti.

Hajduböszörmény: Benedek János Justh-párti ellen fellépett Szabó Lajos dr. böszörményi tisztviselő munkapárti programmal. Heves harcra van kilátás.

Bártfa: Bornemissza Lajos munkapárti és Korányi Antal apátplébános néppárti jelölt között erős harc folyik.

Trencsén: Béla Henrik pártonkívüli ellen a tót nemzetiségiek vasárnap tartott népgyűlése fellépett Hodzsa Milán volt képviselőt és ismert agitátort. A nemzetiségi gyűlés a miniszterelnököt táviratilag üdvözlötte.

Nyirbogdány: Kállay Leopold volt Kossuth-párti visszalépett. Vay Gábor gróf Justh-pártival szemben most Horváth József dr. Kossuth-pártit jelölték.

Nyirbátor: Uray Miklós Justh-párti ellen fellépett Vadász Lipót dr. kisvárdai ügyvéd munkapárti programmal.

Tiszalök: Papp Zoltán volt képviselőnek eddig nincs ellenjelöltje.

Nyiregyháza: Meskó László Justh-párti ellenjelölt nélkül áll.

Eperjes: Ghillány Imre báró, a munkapárt jelöltje tegnap tartotta meg programbeszédét Sósujfalván.

Szászvárosból jelentik: Szászvárosban az egyesült magyar párt és a szász választók közös jelöltje, Farkas Pál dr. magyar és német nyelven programbeszédet mondott. Délután 4 órakor volt a képviselőjelölt gyűlés, melyen Dósa Dénes, a magyar párt elnöke Farkas Pál dr.-t ajánlotta képviselő-jelöltül, amelyet a

gyűlés, amelyen mintegy ezer választó volt jelen, egyhangulag elfogadott. Farkas Pál programbeszédjében kifejtette, hogy a magyarok és szászok eredete azonos és ezért ennek a közös eredetnek állandó együttműködéshez kell vezetnie. A nemzetiségi kérdést illetőleg rámutatott arra az ellentétre, amely a gazdaságilag és kulturálisan támogatásra szoruló román parasztság és az őket gazdaságilag és politikailag kiszármányoló nemzetiségi izgatóság között van. A választói jog tekintetében a legdemokratikusabb álláspont hívének vallotta magát, szemelgett tartva a nemzeti állam követeléseit. Az oklevéllel bíró és kenyérkereseti pályán működő nők is megérdemlik a választójogot. Farkas Pál dr. programbeszédjét megéljenzék. Utána Orendi Gyula luteránus lelkész mondott beszédet, melyben a szászpárt nevében biztosította a jelöltet arról, hogy a szász választók is ő reá fognak szavazni.

Bajáról jelentik: A bajai nemzeti munkapárt szervező-bizottsága tegnap Müller József társelnök vezetésével és Podmaniczky Endre báró szabadkai nagybirtokos bevonásával értekezletet tartott. Az értekezleten a jelöltséget felajánlották Podmaniczky Endre bárónak, aki azt elfogadta.

Lippáról jelentik: A lippai kerület nemzeti munkapártja ma több száz választó részvételével megalakult és képviselőjelöltnek egyhangú lelkesedéssel Niamessny Mihály dr.-t kiáltotta ki. — A pártgyűlésen részt vettek a többek közt Zselénzki Róbert gróf és Manasz-Barco György báró. — A pártvezetőséget így alakították meg: elnök Haubert Nándor, alelnökök Steiner János dr., Schwarcz Ferenc, Schwarcz János, Antonovics György; pártjegyző Strauszmann Jakab. — A gyűlésből üdvözlő sürgönyt intéztek Khuen-Héderváry Károly miniszterelnökhöz, Tisza István grófhöz és Joanovich Sándor főispánhoz.

TANÜGY.

(—) Az „Aradvidéki Tanítóegylet” aradi köré április hó 28-án délután 3 órakor a Kazinószutcai polgári iskola dísztermében ülést tart. — Az ülés tárgyai: Megnyitó. — Bnos Mihály egyl. tag indítványa a gyermekvédelem kiterjesztése tárgyában. — Czike-Jovicza-féle jelképes és szótárgolvasó módszer ismertetési Pataky Sándor. — Vadász Lajos egri tanító „Megjegyzések és reformszemek a népiskolai nevelésügyet érintő néhány lényeges kérdéshez” című indítványát ismer-

ember a maga tönkretett életét? Mért nem fordította előbb felém a revolvert, mért nem rántott magával a vak semmibe? Milyen szörnyű elgondolni és milyen rettenetes egyszerűen érthető, hogy aki már elszánta magát és távozik innen, az kiáll előbb az utcárokra, bevárja a buta sorsot, bevárja a legvirulóbb, legboldogabb embert, aki szépséges asszonyába karol és mielőtt szétzuzná a maga koponyáját, előbb beléereszt egy golyót.

A vidék elhomályosult már, a sok egybeömlő sötét foltból csak az országut fehérett ki, ahogy elvonult a veranda előtt. A társalgás élénkebb lett, borzalmas történetek kerültek sorra, fegyver-szerencsétlenségek, vasúti balesetek, összeomlott állványok.

— Szeretem ezeket a témákat — mondotta egyikük. — Amikor az ember felidézi, hívja a bajt, akkor nem jön. Olyankor jön meg, mikor egyetlen idegzálunk sem tart fölé, mikor legmesszebb lévőnek véljük.

Csak a házigazda mosolygott:

— Városiak vagytok; idegesek vagytok. Két héti maradjatok még itt, vagy maradjatok egyszer végig, télen át, őszig. Itt megnyugszik a legboldogabb egyvelő is. Az igaz, hogy egyedül lenni nem szabad és a szükséges női társ tekintetében le kell mondani a vértkórbaeső változatosságról.

A veranda korlátjához ment és lenézett az utra.

Két apró szőke leányka szórta ott lenn a homokot, sikoltozva a gyönyörűségtől. Az apjuk kiáltott valamit rájuk, gyöngéd és értelmetlen intést és visszafordult a barátjaihoz. Nem szólt, csak a mozdulataiból, a tekintetéből olvasták ki a társai, hogy a családi életet, a tiszta és szüntelen asszonyt, a gyereket, az együttes nyugalmat tartja minden lázongó egyvelő, bomló idegrendszer csalhatatlan orvosságának. Megértették és elnézően mosolyogtak.

Azután csend lett. Egő pontok, csendesen szivott szivarok világítottak. A távoiból egyhangú berregés hallatszott, amelyre senki sem figyelt. A berregés erősödött, kattogássá vált és feltűnt egy apró fénypont.

— Automobil — mondotta valaki. Néha-nyan arra fordultak. Közönyösen, gondolatok nélkül nézték a közelgő fénypontot.

Már az alakokat is ki lehetett venni. Egy férfi és egy fiatal nő ült a kormány mellett. Az egyenes, sima uton az asszony kezelte a féket. Egyenletes, gyors iramban jött a gép. Szótlanul nézték. Egyszerre a sarokból felugrott az atléta. Ez a váratlan fordulat felverte a tunya egyvelőket és egyetlen pillanat, mint egy megindított villamos áram közölte mindenkivel, hogy baj van. Felugráltak. Az uton, a homokban ott játszott nevetve, boldogan a két kis gyermek. A gép villámgyorsan jött és még mindig nem történt semmi. Az apa rákiáltott

a gyerekekre. Meg se mozdultak. Azután a gépre ordított:

— Fékezni, megállni!

Már át is vetette magát a korláton, de az a mérhetetlenül rövid idő, amíg a rémült, tétova kiáltozás miatt késett, az elég volt. Előtte elszárgult a gép és a homokban ott maradt két irtózatos, véres kicsiny tetem.

Zavaros kiáltások hallatszottak. Az apa térdre bukott a borzalmas pillanatban. Iszonyú üvöltés szakadt ki a torkán és az üvöltéssel két velőig ható csattanás. A revolver csattant, amelyet ugrás közben, szinte öntudatlanul rántott elő a zsebéből.

Az asszonnak, aki a gépet irányította, még a kormányon volt a keze. A test azonban lehanyatlott oldalra és vérsugár tört ki belőle. Végigöntözte az utat, a gép pedig rohant előre félelmesen.

A két kis holttest körül megzavarodott, félőrt, tehetetlen emberek keringtek. Cseléd-ek jöttek, sírás és asszonyi sikoltozás töltötte be a levegőt. Panaszos állati üvöltözés felelt reá. A vidéket azonban betakarta az este, mintha nem történt volna semmi, mintha békésen, csendben össze-összeborzongva pihenének szárnyai alatt az élők most is, mint előbb, amikor véletlenül egy-két veszendő lélekkel többen voltak.

teti Lautner Mátyás. — Keresztes Vencel diósgyőri áll. tanító indítványa a tanítóképzés reformja tárgyában. Előadó: Sófalvi György. — Indítványok. — Tisztujtás.

A Wekerle-kormány sajtópöre

Hogyan vették át a Népszínházat.

Távirati tudósítás.

Arad, április 26.

A Wekerle kormány sajtóperében lázasan dolgozik a vizsgálóbíró. Ma a vádlottnak, Habár Mihály szerkesztőnek kihallgatására került a sor. Elsősorban a gróf Apponyi által emelt vádra nézve hallgatta ki a vizsgálóbíró. Habár ugyanis azt állította röpiratában a volt kultuszminiszterről, hogy a Népszínházat botrányosan tulfizették és panama rejlik az ügy alatt.

Habár kijelentette a vizsgálóbírónak, hogy bizonyítani kívánja a Népszínház-Vigopera átvételének körülményeit. Kérte, hogy a holnapra beidézzék Wekerle Sándor és Apponyi Albert gróf kihallgatása után újból hallgassa ki őt a vizsgálóbíró, hogy a tanuvallomásokra ellenérvételeit megtehesse. A vizsgálóbíró ennek a kérelemnek eleget tett. Habár kihallgatása több, mint három óráig tartott, de semmi sem szivárgot ki belőle.

A Népszínház-Vigopera átvételének ügyét állítólag hiteles forrás alapján a következőben ismerteti egy estilap:

1908. év március havában Almády Géza fővárosi tanácsnok felkereste Mäder Raoult, a Népszínház igazgatóját és ezt mondta neki:

— Uram, önnek a Népszínházban rosszul megy a dolga!

— Nem megy rosszul — felelte Mäder.

— Akkor rosszul fog menni — folytatta a tanácsnok és hozzátette: közlöm önökkel, hogy a kultuszminisztérium megbízásából színházat keresek a Nemzeti Színház elhelyezésére. Készítsenek holnapra számadást, mennyiért hajlandók átadni a Népszínházat.

Mikor Mäder vonakodott, a tanácsnok még megjegyezte:

— Felhatalmazásom van, hogy Beöthyvel és a Fővárosi orfeummal is tárgyaljak.

— Ha tehát Önök nem hajlandók, majd ezekhez fogok fordulni.

Ezzel Almády eltávozott és várta másnapra az ajánlatot. Az ajánlat azonban sem másnap, sem később nem jött meg. Hegedüs fogalmazó, Almády titkárja ekkor megkérdezte Bálintot, mért nem adták be az ajánlatot. Bálint azt felelte erre, hogy eszük ágában sincs a Népszínházról, mely akkor igen látogatott volt, megválni. Néhány nappal később Molnár Viktor államtitkár azt mondta Mäderéknek, hogy elejtették a Népszínház átvételének a tervét. Mäderék azt mondták rá: „rendben van” és három hónapig tényleg nem történt az ügyben semmi.

Junius 25-én Mäder a következő levelet kapta a kultuszminisztériumból:

Molnár Viktor államtitkár ur öméltósága megbízásából felkérem, legyen szives öt holnap hivatalos helyiségében felkeresni. Tisztelettel Csathó Kálmán dr., fogalmazó.

Mäder másnap tényleg felment az államtitkárhoz, aki ezekkel a szavakkal fogadta:

— A Népszínházat megvesszük, tessék ajánlatot tenni. És nyomatékkaal tette hozzá: „A színházat át kell adni!”

Mäder mindezt elmondta társának, Bálintnak és egész kemolyan hozzáfűzte:

— Ugy látszik Apponyi azért akarja megvenni a színházat, mert előadtuk Beregi Osz-

kárral az „Ember tragédiáját.” Félt hogy konkurenciát csinálunk a Nemzetinek.

Bálinték tehát megcsinálták a számadásukat, bár vonakodtak az átadástól, mert a színház akkor nagyon jól ment. De hát szabad kezük volt, annyit kérhettek, amennyit akartak. Beadták ajánlatukat és nemsokára egy balul sikerült üzlettel többet kötött a koalíciós kormány.

Az udvari páholy ügyére úszve azt mondják, hogy az 1908-ban júliustól december végéig kifizetett bérösszeget a színház átadása előtt két hónappal vissza kellett fizetni a belügyminisztériumnak.

A sacharin-botrány.

Török gyógyszerész kihallgatása

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 26.

Ma végre megjelent az egyre dagadó sacharin-panama főhőse, Török Sándor fővárosi gyógyszerész a rendőrség bűnügyi osztályán, ahol Jeszenszky kapitány kihallgatta. Az állam súlyos megkárosításával vádolt milliomos patikus vallomását holnap folytatni fogja.

Fővárosi tudósítónk a következőket jelenti a kihallgatásról:

Tanuvallomások.

Jeszenszky Gellért kapitány előtt sorra felvonulnak a csendes és haligató emberek akik be voltak avatva a sacharin-üzelmek titkaiba. A VI. kerületi kapitányságon ma élénkebb az élet. Török Sándor gyógyszerész megjelenését várják, aki védőjével, Vázsonyi Vil móssal jelenik meg.

Mig a főszereplő megérkezik, a kis embereket hallgatják ki. Ma az első tanu Schnabel Ferenc mechanikus volt, aki a sacharin-tablettákat komprimáló gépeket kezelte. A huszonegy éves fiatal ember vallomása szerint négy gép dolgozott állandóan, de a kereslet oly nagy volt, hogy később még kettőt állítottak föl. A napi produktum kétszáznegyven kiló volt. Olyan napokon, mikor javították vagy tisztították a gépeket, hatvan.

A sacharingyáros.

Délelőtt tizenegy órakor lépett be Török és védője a kapitány hivatalos helyiségébe.

Az előszobában foglalt helyet és várt sorára. Tudósítónknak ezalatt alkalma nyílt Vázsonyi Vil móssal beszélni.

— Mi a véleménye doktor urnak az esetről?

— Egyszerű kihágási ügyről van szó! — felelte Vázsonyi. — Nagyon jól tudom, ki van mögötte, ki fujja.

— Ki?

— A cukorgyárak. Ez olyan, mintha valaki keserűviztablettákat gyártana és a keserűvizforrás-tulajdonosokat feljelentené.

— Miért nem vezetett Török könyveket, illetőleg mért van a dolognak az a látszata, mintha könyveit megsemmisítette volna? — kérdezte tudósítónk.

— Kérem... kérem... — gondolkodott Vázsonyi. — Azért mégis kihágási ügy...

Beszélgetés Törökkel.

Az előszobából később kijött Török Sándor. Egész éjjel utazott, nincs megberotválva. Tudósítónk őt is meginterjúvolta.

— Vázsonyival hol találkozott?

— Zágrábban. Az ügyvéd ur elém utazott.

— Mit tart az ügyről?

— Egyszerű kihágás. Semmi más.

— Miért nem volt könyvvezetése? Mért nem maradt nyoma egyetlen szállításnak?

Erre Török a következő szenzációs kijelentést tette:

— Az csak természetes, hogy a „Lieferchein” okát megsemmisítettem. Ezekre semmi szükség sincs. Ez olyan, mintha egy rövidáru üzlet ingeket szállít haza, a vevő átveszi, aláírja az átvételi könyvet... Egy idő múlva annyi ilyen papír halmozódik fel, hogy ezt meg kell semmisíteni!

Török kihallgatása.

Török Sándort délben tizenkét órakor hívták Jeszenszky kapitány szobájába. Az általános kérdésekre a következőket mondja:

— 54 éves, római katolikus, okleveles gyógyszerész. Büntetve egyszer volt kihágásért száz koronára. Majd előadást tart arról, hogy milyen módon kezdte el a sacharin gyártást.

— Ausztriában — mondta Török — évek óta nagyban folyt a sacharin készítése. Ez a cikk egész Ausztriában nagyon elterjedt volt. Két évvel ezelőtt az oderbergi sacharin gyár terjeszkedni akart. Ekkor jöttem arra a gondolatra, hogy vegyészeti gyáramban sacharin-osztályt fogok berendezni. Folyamodtam engedélyért a belügyminisztériumba. Itt azt mondták, hogy külön engedélyre nincsen szükség, a sacharint szabadon lehet gyártani, csupán a forgalomba hozatalra vonatkozó korlátozásokat kell betartani. A belügyminisztériumból kérvényemet áttették a pénzügyminisztériumba; ezután kaptam meg az értesítést, hogy a Gallenus-gyárban megkezdik az ellenőrzést. Csempészésről szó sem lehet, mert a behozott alkatrészek mind elvámoltattak.

— Morvai Irén tegnap azt vallotta, hogy az ön felszólítására égette el az átvett sacharin-csomagokról szóló szállító leveleket, fordult Jeszenszky kapitány Törökhöz.

— Kérem, az nem így történt, vágott közbe izgatottan Török, én csak figyelmeztettem a kisasszonyt, hogy felesleges a már átvett és kifizetett szállító leveleket összegyűjteni, tehát akár el is dobhatja azokat.

— Ki az a Markovics? — kérde a rendőrkapitány.

— Ügynök.

— A könyvekben Morvai név fordul elő. Azonos-e ez vele?

— Igen, azonos.

— Markovics azt vallotta, hogy Morvai valami belgrádi gyógyszerész.

— Az én tudomásom szerint azonosak. Markovicsot mindenki Morvainak hívta az üzletben.

— Kérte Markovics, hogy Morvai néven szerepelhessen?

— Tudtommal nem, de sohasem tiltakozott ellene.

Ezután az üzleti könyvekre került a sor.

Jeszenszky kapitány tételről-tételre halad és megkérdezi Törököt, ismeri-e a vásárlókat?

— Egy Günsberg nevű ember is előfordul a vevők között. Ki ez?

— Tudtommal egy tarnopoli gyógyszerész.

— Hát a többi vevőkről nem tud felvilágosítást adni?

— Kérem, üzletemben annyi vevő fordul meg, hogy abszolúte lehetetlen így fejből felvilágosítást adni.

A Markovicsal való összeköttetéséről azt a felvilágosítást adja, hogy az ügynök készpénzben fizetett és elvitte az árut. Egyébként semmiféle üzleti viszony nem volt közöttük. Csupán megengedte Markovicsnak, hogy a raktár egy üres szobájában becsomagolja a megvett árukat. Hogy hova szállította, azt nem tudja.

A tanukihallgatásokat holnap folytatják.

A dolgozó polgárság Tisza István mellett.

II. kerületi pártvacsora.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 26

A II. kerület polgársága ma este a Répási-féle 888-as vendéglőben társas-vacsorával egybekötött értekezletet tartott. A lakomán több lelkes pohárköszöntő hangzott el, amelyeknek mindegyike Tisza István gróf iránti szeretetről, ragaszkodásról szólt s a választópolgárokat komoly munkára szólította fel, hogy azt a zászlót, amelyre Tisza István neve van felírva, diadalra, győzelemre vigyék. A megjelentek, akik zsufolásig megtöltötték a vendéglő termét, zajos helyeslésekkel, tapsekkal fogadták s lelkesítő beszédeket s ünnepélyes ígéretet tettek, hogy a nagynevű jelölt győzelméért minden lehetőt el fognak követni. A vacsorán, amelyen mintegy kétszázan jelentek meg, mindvégig lelkes hangulat uralkodott.

(A munkapárt erősödése.)

A felköszöntők sorát Szalay Károly dr. kerületi elnök kezdte. Szívélyesen üdvözölte a jelenlevőket s örömeinek ad kifejezést, hogy ily szép számban jelentek meg, mert ez is mutatja — ugymond — hogy mennyire koholt egyik aradi lapnak amaz állítása, hogy az aradi munkapártban megbomlott az egység s megcsappant az érdeklődés. Örömmel üdvözölöm Önöket épen itt, ahol emberemlékezett óta ellenzéki tábor volt, s ahol talán ma este először hangzik fel 67-es beszéd. Konstatálhatom, hogy a munkapárt az utóbbi időben ismét hatalmasan megnövekedett, s erős a reményünk, hogy győzelmet aratunk. De ha ezt elérjük, úgy az egy ember érdeme, aki fáradhatatlan buzgósággal munkálkodott pártunk megalkotásán. Ez a férfiu szeretett elnökünk, Nesnera Aladár, so-káig éljen!

(Az eszmék győzelme.)

A hosszantartó éljenzés lecsillapultával Nesnera Aladár emelkedett szólásra s rövid beszédben mondott köszönetet.

— Előttem szóló — ugymond — felköszöntött engem, mint aki a munkapárt megalakításában fáradoztam; ezt elhárítom magamról, mert ez nem egy ember iparkodásán múlt. Ez az eszmék munkája volt, azoké az eszméké, a melyeket szeretett jelöltünk, Tisza István (Éljenzés.) hirdet, azoké az eszméké, amelyek a polgárok lelkületében gyökereznek s a melyek kikelve, hatalmas, terebélyes fává nőnek. Ezekre az eszmékre s azokra, a kik ezeket az eszméket lelkükbe vették, Arad polgáira s a jelenlevőkre üritem poharam. (Lelkes éljenzés.)

(Függetlenségiak megtérése.)

Ifj. Vass Gusztáv volt a következő szónok, aki arról a komoly meggondoltságról beszélt, amely a polgárokat a munkapártba vezérelte. Beszédének tárgyát abból merítette, hogy ősidők óta függetlenséginek ismert választók is megjelentek ma itt közöttünk. Bennünket is, őket is — ugymond — erős elhatározás vezetett ide, mert belátták, hogy az a párt, mely küzdelmünk igazságosságát hangsúlyozta, sutba dobta elveit. Tisza István nem a hazugságok, az ígéreteknek embere, ő nyíltan, bátran hirdeti elveit, s nem bánja, ha az utca népe meg is támadja ezért. Ő vele nem esik meg, hogy a kapu előtt megállítsák, s megkérdézzék, hogy mi az álláspontja ebben vagy abban az ügyben, s ha csak leesküszik, akkor mehet bánatlanul. Igaz örömmel, büszkeséggel gondolhatunk csak arra, hogy Tisza István a jelöltünk, s lelkes munkával kell arra törekednünk,

hogy zászlónk győzzön is. (Szünni nem akaró éljenzés, taps.)

(Nemzeti politika.)

Majd Vajda János emelkedett szólásra. Tisza István egyéniségével foglalkozik, s tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha Tisza István hazafiatlan politikát folytatna. Mert ő nem megy hiu ábrándok, csalóka ígéretek után, akkor az ellenzékiek szerint a megalkuvás politikáját, tehát hazafiatlan politikát hirdet? Ez nem áll, Tisza István csak megvalósítható politikát folytat s ez az igazi magyar nemzeti politika. Ennek a magyar politikának, s hirdetőjének, Tisza Istvánnak, diadalt kell aratnia.

Az éljenzés lecsillapultával Nagy Orbán dr. imígy kezdte beszédét:

— Ha a nemzetek történetét nézzük, azt látjuk, hogy mindenütt a haladás uralkodik, csak nálunk van mindig ismétlődés. Most, a mikor mindenütt a legnagyobb magyar, Széchenyi István emlékét ünneplik, az ország egyrésze épen azt a politikát akarja folytatni, amit ő helytelenített, a lehetetlenségek politikáját, a sötétbe való ugrást.

Azt a zászlót, amit Széchenyi István lobogtatott, most a legnagyobb magyar, Tisza István vette a kezébe. (Éljenzés.) Nem áll az a vád sem, hogy Tisza agrárius volna. Beszédeiben egyenes őszinteséggel minden osztály érdekeinek istapolását tüzte ki célul s tudjuk, hogy amit ő megígért, azért helyt is áll, meg is tartja. (Viharos éljenzés.)

(Szabad Magyarország)

Fekete Jakab szólalt fel ezután s magyarázatát adja, hogy ő, a régi függetlenségi, miért sorakozott a munkapárt zászlója alá. Hiszen — ugymond — mindannyian függetlenek vagyunk s egy eszme élte bennünket s ez a szabad, a független Magyarország eszméje. Örömmel jöttem önök közé, mert céljuk a szabad Magyarország megalkotása s ennek útját Tisza István mutatta meg. A munkapárt vezetőire, Nesnera Aladár, Szalayra, Reinhart Gyulára és Gézára üriti poharát. (Éljenzés.)

(Tisza a választó jogról.)

Ezután Kiss Ferenc szólalt fel, aki a munkásokat megnyugtatta, hogy Tisza István a választójogot becsületesen fogja megalkotni. Ennek illusztrálására Tisza Istvánnak 1904 ben mondott beszédét olvassa fel:

A valódi liberális álláspont végecé gyanánt a nemzeti demokrácia egész tömegének politikai jogokkal való felruházását kell, hogy odaállítsa. Olyan végecé gyanánt, amely ne frázis legyen, de komoly cél, amely felé lépéssel-képesen következetesen haladni kell. De a haladásnak nem az a módja, hogy apriorisztikusan a választási jogba bevonjunk és azzal felruhazzunk olyan tényezőket is, amelyek erre ma még kellő előfeltételekkel felruházva nincsenek. Egész eljárásunkban, egész politikánkban, egész társadalmi viselkedésünkben igyekezzünk, igenis, belevenni a nemzeti demokráciának mind szélesebb, mind nagyobb rétegeit abba, hogy birjanak az anyagi függetlenségnek azon attribútumaival, birjanak azzal a szellemi műveltséggel, birjanak azzal a megbízható hazafiai érzéssel, amely mellőzhetetlen előfeltételét képezi annak, hogy a rájuk ruházott választói jogot valóban a haza javára gyakorolják.

Majd örömeinek ad kifejezést, hogy az iparosság zóme, belátva az ellenzékieskedés káros voltát, a munkapárt zászlójához csatlakozott s erős a reménye, hogy az iparosságra egy szebb jövő fog felderülni. (Éljenzés.)

(A nép terhei.)

Tolnai János dr. szólalt fel ezután:

— Mindig az volt az elvem, — mondotta — hogy a mások meggyőződéseit tiszteletben kell tartanunk. Bizonyos irigységgel néztem azt a fanatizmust, amellyel a függetlenségi párt a választásokba belemert. Miker pedig öt évvel ezelőtt a függetlenségi párt abszolút többségre jutott, bizonyos reménnyel tekintettem az uralomra jutott párt elé; úgy gondoltam, hátha ők elérik a célt, hátha az ő törekvéseik voltak az igazabbak. Sajnos, ebben a kis reményemben is csalatkoztam, s meggyőződtem, hogy csak az a politika helyes, amelyet a meggondolás mérséklete irányít. A nemzeti nagyok kormányja nagy károkat okozott s szinte önkéntelenül feltámadt az az eszme, hogy munka kell; nem az ábrándok hajszolására van szükség, hanem lelkes, komoly munkára. Elég csak az új adótörvényre mutatnom, amely az elmuló kormány alkotása, amely a kereskedőkre és iparosokra különösen elviselhetetlen terheket ró. Ennek a munkapárti kormányának pedig első dolga volt, hogy ezt a törvényt nem léptette életbe. De, hogy est végleg meg is szüntessék, szükség van egy munkaképes parlamentre. Csak ilyen parlamenttel lehet nagy munkát végezni, erre a parlamentre vár a választójog kérdése is. Emeltem poharam, hogy Magyarország népe tegye lehetővé, hogy a parlament becsületos munkásságot végezzen. (Hosszantartó éljenzés, taps)

(A jó és a jobb.)

Ezután Reinhart Gyula emelkedett szólásra s a következőket mondotta:

— A választás azt jelenti, hogy kiválasztani kell, melyik a jobb. Ez előtt áll most Arad is. Nekünk ugyan könnyű a dolgunk; az egyik jót ismerjük, itt született a vértanúk városában, végigvértanuzta az egész országot. A másik jó csak egyszer volt itt s becsületos beszédével megragadta lelkünket.

Majd a levelekről szól, amelyeket Arad fia küldött, vagy kapott, az ígéretekről, amelyeket nem tartott meg s végül így folytatja:

— Sok függ ettől a választástól. Olyat kell választanunk, aki nemcsak ígér, de tenni akar és tenni is fog. Bizom abban, hogy jelöltünket, Tisza Istvánt győzelemre is visszük. (Éljenzés.)

(Arad jövője.)

Deutsch Izsó dr. a következő felszólaló:

— Az előttem szólók mind országos politikával foglalkoztak, de én csak itthon maradok. Ahányszor városi ügyekről volt szó, mindig mondtam: nézzük Temesvárt, Szegedet. Amikor ezekre utalok, fájdalommal látom, hogy ezek fejlődése nekünk elérhetetlen álom. Igaz, hogy pl. Temesvárt a torony alatt nem esik szó pártpolitikáról, ott csak a város érdeke van szem előtt. Nálunk mindig az ellenkezője történt ennek. Mig Szeged, Temesvár kapott mindig újabb és újabb alkotást, mi csak vártunk és vártunk. És mindaddig úgy lesz, amíg azt hisszük, hogy mi mentjük meg az országot. Nekünk az kell, hogy füstölő gyárkérmények hirdessék e város fejlődését.

Itt van például a lovasut ügye. Annak ügyésze kijelentette, hogy a megváltásból nem lesz semmi. Nehéz százazrekbe került ez a kijelentés, amikor pedig az ügy a minisztériumba került, Arad szülötte, az aradi asztalosmester fia, a társaság ügyésze nem átalotta a városra kedvezőtlen döntést kijárni. Amit tőle vártunk, azt megkaptuk, nekünk a vértanukból elég volt, nekünk gyárakra, ipariskolára, harmadik egyetemre van szükségünk. S hogy mind-ezeket kitől várhatjuk, nem kell fejtegetnem.

Nekünk egy ember kell, aki nemcsak ígér, hanem becsületesen állja is, amit ígér. (Éljenzés.)

(A vidék feladata.)

Ezután Leopold Zsigmond szólalt fel, s a következőket mondta: Érdekes, hogy Tiszát reakciós hajlamokkal vádolják, holott beszédein vörös fonálként húzódik keresztül, hogy nagy kulturájú, fejlett iparu és kereskedelmi vidéki gócpontokat kell alkotnunk. S Tisza István az első ember, aki ezt hangoztatja. Megvagyok arról győződve, hogy Tisza István meg is teremti ezeket.

Arad elsősorban predestinálva van arra, hogy azzá legyen. Most alkalmunk van, hogy ezt a törekvést meg is indítsuk. A komoly, lelkes munkából ki kell venni minden egyes polgárnak a részét s diadalra kell vinnünk azt a zászlót, melyre Tisza István nevét irtuk. Mert Aradból hatalmas, nagy város csak az ő segítségével lehet. Erre a jövőd Aradra és Tisza Istvánra emelem poharam. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

A társaság lelkes hangulatban, az éjfél óráig maradt együtt.

Küzdelem előtt.

Választási rémmesék.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 28

A miniszterelnök csak holnap érkezik haza a Semmeringről és addig a politika bábái kénytelenek a vásárnapi események kommentálásával megelégedni.

A választási készülődések nagy hangzavarába természetesen az ellenzék még mindig a régi és ismert hangszerekkel szól bele és a rémmesékbe illő kormányintézkedésekkel próbálja ijesztgetni a szavazókat. A mesék, a milyen korösszülöttek, ép olyan hamar el is pusztulnak. Megöli őket az igazság szava.

Ma megtörtént a marosvásárhelyi főispáni installáció is, csendben és ünnepi díszrel.

A mai nap politikai híreit itt adjuk:

Jakabffy államtitkár jelöltetése.

Budapestről jelentik: Jakabffy Imre belügyi államtitkárt a nemzeti munkapárt felkérte, hogy a VIII. kerületben fogadja el a jelöltséget. Az államtitkár a következő beszéddel köszöntö meg választóinak a bizalmát:

— Megtisztelő rám nézve, hogy a Józsefváros nemzeti munkapártja rám gondol. Haza-fias készséggel hajlok meg nagybecsű elhatározásuk előtt. Mi, akik a nemzeti munkapártnak vagyunk hívei, reális alapokon állunk. Nemzeti, szabadelvű, radikális alapon akarjuk az ország politikai, kulturális és közgazdasági érdekeit szolgálni és biztosítani és a magyar nemzeti államot kiépíteni. Ez a politika számol a nemzet erejével és a tényleges viszonyokkal. Mi nem mutogatunk délibábos képeket a nemzetnek. Ezekkel lehet rombolni, az államot válságos helyzetbe sodorni, de nem lehet eredményesen alkotni. A jelen és a jövő legkomolyabban int bennünket, hogy valósítsuk is meg azt a munkát, amelyre vállalkoztunk és elsősorban ezektől a veszedelmektől mentjük meg az országot. Önök uraim, mint a munka emberei, tudják leginkább méltatni a békés munkásság termékenyítő erejét és hatását. Legyenek meggyőződve, hogy ennek a pol-

gárságnak igaz ügyét és érdekeit mindenkor melegen fogom szívemen hordani.

Köszönetvallás kerületében.

Kazy József földmivelésügyi államtitkár ma reggel Sátoraljaujhelyre, kerületébe utazott. Holnap tér vissza Budapestre. Az államtitkár május 8-án mond programbeszédet.

A marostordai installáció.

Ma délelőtt 11 órára volt kitűzve Marostordamegye törvényhatóságának rendkívüli közgyűlése, melynek napirendjén Erdődy Sándor új főispán beiktatása szerepelt.

A főispánt az állomáson nagy közönség várta. A megyei törvényhatóság nevében Köllő Ignác vármegyei alispán üdvözölte. A főutcák fel voltak lobogozva. Az ablakokból sok helyt virágokat szórtak a főispán kocsijába.

A főispán hívei teljes számban jelentek meg a megyeházán. Az ellenzék jó része szintén megjelent. A közgyűlésen a megjelent főispánt lelkes éljenzéssel fogadták. A vármegye közönségének nevében Visky Gyula református lelkész üdvözölte. Balla Aladár főjegyző mondta az eskü szövegét és a főispán akadály nélkül tette le az esküt. Erdődy az eskü után székfoglaló beszédet tartott, melyben kijelentette, hogy a vármegye békéjének megóvása szintén a szívében fekszik.

Ugyancsak ma iktatta be a főispánt Marosvásárhely város is. A harmóniát itt már egy disszenzió hang zavarta meg. A közgyűlés a következő feltűnést keltő határozatot hozta:

— Sajnálattal látja, hogy a főispáni székbe oly embert neveztek ki, kinek személye nem alkalmas a város békéjének biztosítására.

Egyébként a beiktatás rendezésénélkül folyt le. Délben a Transsylvania vendéglőben 800 terítékes lakoma volt.

A szavazók megvédése.

Budapestről jelentik: Egy estilap mai száma szerint állítólag belügyminiszteri bizalmas körrendelet ment ki a főispánokhoz és a választásokra kirendelt közigazgatási hatóságokhoz. A rendelet az esti lap szerint először megállapítja, hogy a szavazó polgárságnak módot kell nyújtani arra, hogy akarata és véleménye a tömegek erőszakoskodása és megfélemlítése nélkül nyilvánuljon meg, azután pedig felsorolja, hogy a kerületi községekből a kerület központjába, illetőleg városokban az egyes kerületekből csak azok becsáthatók a központba választások alkalmával, akik választói jogosultságukat igazolni tudják. Jakabffy Imre belügyi államtitkár, akit erre nézve megkérdeztek, kijelentette, hogy ami azt a megállapítást illeti, hogy gondoskodni kell arról, hogy a szavazó polgárság vélemény és akaratnyilvánítása minden külső megfélemlítés nélkül történjék meg, feltétlenül kívánatos és gondja lesz, hogy ily értelmű rendelet, amennyiben még eddig ki nem ment volna, kibocsátassék. Ami az állítólagos körrendelet második részét illeti, arról nem tud, de ily értelemben nem is fog intézkedni. Volt már évekkel ezelőtt erről szó, azonban ennek az intézkedésnek a foganatba vétele mindig elmaradt.

Makó mégis fizet adót.

Makóról jelentik: Az új kormány kinevezésekor Makó városa közgyűlési határozattal kimondotta, hogy az önként befizetett adókat nem szállítja be az állampénztárba. Ezt a határozatot Gerő Géza dr. ügyvéd meglebbezte és Csanád vármegye törvényhatósága mai közgyűlésén a határozatot semmisnek jelentette ki és utasította a várost, az adók beszállítására.

Emberölés az aradi vágóhidon.

Szováltásból halál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, ápr. 26.

Ma délelőtt 10 órakor Pitár Pál béltisztítóiparos a városi vágóhidon szováltásba került Petrán Illés béltisztító segéddel. A hercules-termetű férfi, akit ismerősei gyorsbaragn, lobbanékony embernek ismernek, egy keményebben odamondott szóért a kezében tartott marhaölő késsel úgy szurta mellen Petránt, hogy az néhány pernyi vergődés után meghalt. Pitárt a rendőrség letartóztatta és kihallgatása alkalmával azzal védekezett, hogy teljesen ittas volt, mikor Petránt megölte és hogy ez is súlyos sebesülést okozott az ő kezén.

A rendőrségi nyomozás során Pitárt megvizsgálta Posgai Lajos dr. főorvos és őt teljesen józannak találta. Valószínűbb tehát az a feltevés, melyet a megöltnek gazdája juttatott kifejezésre a rendőrség előtt, hogy a tettes a miatti haragjában akart bosszút állni az elhunytan, mert az őt husz korona munkabér miatt bepörölte és a bíróság fizetésre kötelezte.

Négy fültanuja volt a szováltásnak, akiket kihallgatták és valamennyien egyezően a következőképp mondták el a tényállást:

A béltisztító helyiség előtt állott Pitár kocsija lovastul. A ló nyaka a rud alá került. Petrán ezt látva, odament a lóhoz és télikabátjával megütötte annak oldalát. Ezt meglátta a béltisztító helyiségből az udvarra lépő Petrán, akinek egy hatalmas marhaölőkés volt a kezében.

— Mi közöd a lovamhoz, kiáltott a volt segédjére és többször fejbe vágta azt a kés nyelével.

Petrán a télikabátjával vissza akarta ütni a támadóját, aki azonban hirtelen megfordította a kést és markolatig döfte a teljesen ártatlan ember balmellébe. A legnagyobb nyugalommal kihuzta a kést, bement a tisztító helyiségbe és megmosta kezét, kijött, kocsiiraült és elhajtatott.

A megsebesített a tett helyétől körülbelül hetvenöt lépésnyire lévő igazgatósági irodához támo lygott, ott bekepegett az ablakon. Mire a bentlévők kijöttek, a 27 éves erőteljes ember eszméletlenül végig vágódott a földön és néhány perc múlva kiszenvedett.

A tanúk azt is vallották, hogy a tettes keze is vérvet, mikor ellenfelét megszurta, de a szurást nem az elhunyt okozta. Valószínű, hogy mikor a jobb kezével szurt és a kés erősen megállt az áldozat testében, a bal kezével is odanyult a gyilkos szerszámhoz, hogy kihuzhassa és ekkor vágta meg balkeze fejét.

A rendőrséget a vágóhid igazgatósága telefonon értesítette a véres eseményről. Beretz Ferenc kapitány és Tisch Mór dr. tb. főorvos mentek ki. Az orvos megállapította, hogy a szurás következtében állott be a halál.

Mig Beretz kapitány helyszíni szemlét tartott, visszajött a vágóhidra a tettes. Orvosnál volt, hogy vérző kezére kötést tétessen. A rendőrkapitányt értesítették, hogy Pitár a vágóhidon van és rendes napi munkáját végzi. Kihivatta az udvarra. Pitárnak a kövezeten fekvő hulla mellett kellett elmenne. Cinikusan káromkodva haladt el a megölt ember véres teteme mellett és csak akkor tanusított némi lelki emóció, mikor Beretz rendőrkapitány kijelentette, hogy letartóztatja.

Délután hallgatta ki őt Szecepkovszky Teofil rendőrhadnagy. Azzal védekezett, hogy teljesen ittas volt, mikor a béltisztító helyiségből kilépett és hogy Petrán őt durva szavak-

kal inzultálta, az édes anyját szidalmazta és az különösen felháborította. Ragaszkodott ahhoz a kijelentéséhez, melyet már letartóztatásakor is tett, hogy Petrán szurt előbb feléje, megsebezte a bal kezét és csak azután dőfte bele ő a kését, melylyel éppen szalonnát és kenyert evett.

A rendőrség holnap kísérteti át Pitárt az ügyészséghez. Az eljárást emberölés miatt indítják meg ellene.

Pitár két hónapja nős, jó módú iparos, akinek már igen sok kellemetlensége volt féltelen természetűe miatt.

A temesvári véres tüntetés.

A rendőri nyomozás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 26

A felháborodás a szociálisták vasárnap esti támadása fölött, amelyet Apponyi Albert gróf volt vallás- és közoktatásügyi miniszter ellen elkövettek, — mint Temesvárról jelentik — még nem csendesedett le. A letartóztatott tüntetők ügyében Mikes Gábor dr. rendőrkapitány, a bünygyi osztály vezetője, tegnap egész nap folytatta a nyomozást. A délelőtti folyamán Mikes kapitány helyszíni szemlét tartott a püspöki palota előtt, de a belső helyiségekben is. A szobában ökölnagyságu köveket találtak, amelyeket a tüntetők az ablakon keresztül behajigáltak a püspöki lakosztályba. Emellett számos száptojás borította a padlót, amelyekkel a tüntetők szintén megdobálták a püspöki palotát. A helyszíni szemle során a rendőrkapitány megállapította, hogy a tüntetők nemcsak a püspöki palotát, hanem a vármegyeházat is megdobálták, ahol két ablakot törtek be.

A kihallgatások során a letartóztatottak részben teljesen beismerő, részben tagadó vallomást tettek. Mikes dr. rendőrkapitány a vallomásokból megállapította, hogy az egész tüntetés *törvényszerűleg volt előkészítve*. Az összes letartóztatottakat a rendőrség tegnap este hat órakor *szabadlára helyezte*, de ellenük az eljárást folytatja. Baron Edét, a szociáldemokrata párt központi kiküldöttjét a rendőrség szintén szabadlára helyezte.

Füger Mihály gyárvárosi cukrászmester ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy őt, aki mint a Temesvári Függetlenségi Párt tagja vasárnap este résztvett Apponyi Albert gróf fogadtatásán, a szociálisták szintén kövekkel megdobálták s egy kő a fejét verte be. Füger Mihály a kapott sérülésért Roth Ottó drt és Horovitz Alfréd drt teszi felelőssé, akiket ő a tüntetők élén látott.

Beé Ferenc főkapitány, arra a kérdésre, hogy mi igaz azon hírekből, mely szerint ő tudott a tüntetésről már előzetesen, a következő kijelentést tette:

— Tudtam, hogy valami készül, mert a városban beszéltek róla és én intézkedtem is, hogy a tüntetést megakadályozzák. Tizenkét rendőrt, egy rendőrkapitányt és két rendőrbiztost küldtem ki a vasutra és még este telefonon újra intézkedtem, hogy az esetleges tüntetést megakadályozzák. Ennél többet nem tehettem, mert a rendőrség létszáma sokkal csekélyebb, semhogy több embert kiküldhettem volna a vasutra, mikor a Belvárosban is tüntetésre kellett felkészülve lennem. Ami a lapok egyéb közleményeit illeti a nekem imputált kijelentésekről, azok egy helytelenül értelmezett magánbeszélgetésből eredhetnek.

Temesvár város tegnap délután közgyűlést tartott, melyben szóvá tették a vasárnapi eseményeket. A törvényhatóság nevében **Telbisz Károly** polgármester a következő táviratot küldötte Apponyi grófnak:

Temesvár város közönsége mai napon tartott közgyűlésében mély sajnálatának és megbotránkozásának adott kifejezést azon brutális támadás felett, mely Nagyméltóságodat városunk területén érte és a merényletet Nagyméltóságod iránt táplált mély tiszteletének egyhangú kijelentése mellett a meghatározottabban elítéli. **Telbisz Károly** polgármester.

Apponyi válasza a táviratra ma délben megérkezett. A távirat így szól:

Telbisz polgármester urnak,

Temesvár.

Hálával vettem a városi közgyűlés határozatának közlését. Nem magam miatt, hanem a szabadság szent ügyének beszenyenezése miatt kell felháborodással elítélnem azokat a botrányos merényleteket, bárkivel szemben követessenek is el.

Apponyi.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: *Monna Vanna*, színmű. P. Márkus Emilia felléptével. (B bérlet.)

Csütörtök: *Luxemburg grófja*, operett. (C bérlet.)

Péntek: *Nagymama*, operett. Blaha Lujza felléptével. (A bérlet.)

Szombat: *Kurucfurfang*, népszínmű. Blaha Lujza felléptével. (B bérlet.)

Vasárnap: Délután: *Elvált asszony*, operett. Este: *Sári bíró*, népszínmű. Blaha Lujza felléptével. (C bérlet.)

* **Márkus Emilia** vendégjátéka. Hatalmas művészetével ma is csodálatot, elragadtatást váltott ki **Márkus Emilia**, a színház illusztris vendégművésznője a színházat zsufozásig megtöltő közönségből. A Találkozásban művésztének ezernyi színárnyalatával tette ragyogóan pompázóvá, amellyel telivér emberivé szerepét és nehéz volna eldönteni, hogy nagy művészetével, vagy pedig lebilincselő nőiességével érte el nagyobb hatást. A kitűnő összjáték sikeréből **Novak Iránt**, **Kesztlert**, **Várnayt** és **Beregit** illeti még dícséret. H. G.

* **Szamossy Elza** elmegy az Operától. **Szamossy Elza**, aki most szabadságon van, Berlinben tartózkodik, ahol egy kitűnő korrepetitortól vesz énekleckéket — *angolul*. Ez az angolul tanulás pedig elég jelentős most, mert **Szamossy Elza** épen a minap kapott fényes szerződési ajánlatot egy amerikai impresszáriótól, aki három évre Amerikába akarja vinni a kitűnő művésznőt. Akik tudják, hogy **Szamossy Elza** el van keseredve az Operához igazgatója ellen, biztosra veszik, hogy szabadságideje leteltével vissza se tér többé az Operához, hanem felbontja szerződését és amerikai turnéra indul.

* **A civisek primadonnája**. Debrecenből jelentik: A városban érdekes háttérű színházi kavarodásról beszélnek, amely a vidéki primadonna háborgásoknak tipikus esete. A városi színházat a közgyűlés három évre **Zilahy Gyulának** adta oda, a közgyűlési határozatot azonban **Szavay Gyula** iparkamarai titkár és költő megfélebbizte a belügyminiszterhez. A színházra ketten pályáztak: **Zilahy és Komjáthy**. A város hatalmasai úgy határoztak, hogy annak adják a színházat, aki kedvelt primadonnájukat, **Szilassi Etelt** szerződteti. Minthogy **Zilahy** megígérte a szerződést, ő kapta a színházat. Mikor azonban a színház már megvolt, **Zilahy** nem szerződtette **Szilassi Etelt**, mert sok pénzt kért. Ezért felebbestek a debreceniek és ezért van egy aktával több a belügyminiszteriumban.

* **Bérmálásra alkalmas ima önyvek**. **Csernoch János** osanádmezei püspök és **Németh József** püspök, nagy ünnepély keretében május 15. és 16-án bérmálást tartanak. Ez alkalomból ifj. **Klein Mór** könyvkereskedő cégnél a főmaggasságu bibernok-érseki jóváhagyott imakönyveket, nagy választékban a legjutányosabb árban lehet beszerezni. 6855

* **A sasfiók**. **Rostand** világhírű színműve, *A sasfiók* a jövő hét hétfőjén kerül bemutatásra. A darabban majdnem az egész társulat játszik. Az igazgatóság teljesen új diszletekkel, új kiállításal hozza szívre a szenzációs darabot.

* **Márkus Emilia** bucsufellépte. **P. Márkus Emilia**, a színház vendége holnap lép fel utoljára az aradi színpadon. A művésznő egyik legkiválóbb szerepében, a *Monna Vanna* ban lép fel. A többi szereplő a következő: **Kesztlér, Várnay, Beregi, Delli és Vass**.

* **Blaháné Aradon**. Az a páratlan nagy siker, amely **Blaháné** multkori fellépéseit Aradon kísérte, arra indította a színház igazgatóságát, hogy a művésznőt újabb három estére megnyerhesse. **Blaháné** pénteken, szombaton és vasárnapon lép fel az aradi színpadon s mind a 3 előadás bérletben, rendes helyárak mellett megy. Pénteken a nagymama a *Nagymama* címszerepét játssza, szombaton a *Kurucfurfang*-ban lép fel, vasárnap este pedig **Móricz Zsigmond** jelenlétében a *Sári bíró*-ban a bíróné szerepét játssza.

* **Elvált asszony** — délután. **Fall Leó** diadalmos operettje, az *Elvált asszony* vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett kerül színre. A főférfi szerepet **B. Szabó** játssza.

* **Látványosságok az Urániában**. Az új műsor határozott nagy tetszést aratott a publikumnál, mely egyértelműleg konstata, hogy minden egyes mozgóképfénykép valóságos remeke a kinematográfának. Különös tetszésre talál a technika csodája, a függő vasút. Ez a nálunk még sehol sem alkalmazott vasuti mű nemcsak a laikus, hanem a szakember előtt is látványosság számba megy. A természetkedvelők fejedelmi élvezetet találnak az égig nyuló gleccserekben, melyek zord fenségükben páratlan látványt nyújtanak. Izgalmas detektív történet merész fordulatai töltik be a néző figyelmét a **Max Gregor** című képnél, és bátran állítható, hogy az *Uránia* új műsora a legkényesebb igényű nézőből is a csodálkozás és elragadtatás érzéseit váltja ki. 241

Az Akadémia nagyhete.

Tisza István gróf tiszteletbeli tag.

Távirati tudósítás.

Arad, április 26.

A magyar tudományos akadémia nagyhete ma kezdődött meg. Az egyes osztályok ülést tartottak és döntöttek a beérkezett pályázatok sorsa felett, továbbá a nagy jutalmak és mellékjutalmak odaítélése iránti javaslatokat is megtették. Ugyanazok ma döntöttek az ajánlott új tagok felvétele felett. Országos jelentőséget kölcsönöz a mai ülésnek az, hogy oly emberek gazdagítják a magyar tudományos akadémiát, mint **Mikszáth Kálmán**, **Herczeg Ferenc** és **Tisza István** gróf. A tagfelvételek részletes eredményei a következők:

Az első osztályban tiszteleti tagokul felvétek:

Baksay Sándor református püspök egyhangulag.

Mikszáth Kálmán író egyhangulag.

Benczur Gyula, 37 igen szavazattal egy nem ellenében.

Rendes tagoknak felvétek:

Herczeg Ferencet egyhangulag.

Badics Ferencet; 20 igen — 4 nem.

Némethy Gézát; 26 igen — 4 nem.
Munkácsy Bernátot; 23 igen — 3 nem.
Hegedüs István dr.-t; 23 igen — 2 nem.
Levelező tagoknak felvették a következőket:

Gárdonyi Géza, Vojnovich Géza, Bleyer Jakab, Vikár Béla, Pekár Gyula, az ismert író kibukott.

A második osztályban tiszteleti tag lett:
Tisza István gróf 42 igen szavazattal 11 nem ellen.

Rendes tag lett:
Matlekovits Sándor.

Levelező tagok:

Pauer Ákos, Barabás Samu és Hodinka Antal.

A harmadik osztályba tiszteleti tagnak felvették:

Rónay Horváth Jenő altábornagyot.

Rendes tagoknak:

Daday Jenő, Méhely Lajos és Stangl Ferencet.

Levelező tagoknak: Szarvas Imrét, ifj. Entz Gézát, Fekete Lajost, Huttyra Ferencet és Kertész Kálmán dr.-t.

Az akadémia holnap délután nagygyűlést tart, amelyen bemutatják a pályázatok eldöntéséről szóló jelentéseket. Az akadémiai nagy jutalmat Frólich Izidor egyetemi tanárnak ítéli oda, a Marczibányi-féle jutalmat Méhely Lajos kapja meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Éjjeli énekórak.

Válpör a tanítvány miatt.

Távirati tudósítás.

Arad, április 26.

Lederer ur karmester Bécsben. Az osztrák császárváros ugyan elég zenei élvezetet nyújthat egy karmesternek, de Lederer ur nem elégedett meg a muzikális gyönyörökkel, mert donjuani hajlamokat is érzett magában. Megismerkedett egy jónevű bécsi hangverseny-énekesnővel, Felsen Krisztinával és a mint mondani szokták, az ismeretségből barátság, sőt szerelem lett. Erről a viszonyról tudomást szerzett a karmester felesége is, ami annál könnyebb volt, mert Lederer ur a lehető legkényelmesebben, saját lakásán rendezte randevuit az énekesnővel.

Ledererné e miatt házasságtörési pört indított a karmester ellen. A pert tegnap délután tárgyalta a bécsi országos törvényszék, amely a karmesteren, feleségén és az énekesnőn kívül egy csomó tanut idézetti meg a tárgyalásra. Ledererné elmondotta, hogy az énekesnő gyakran megjelent lakásukon és zenepőrába ürügye alatt sokszor egész éjszakán keresztül férjénél maradt. A karmester azzal védekezett, hogy közte és a művésznő között csupán baráti viszony állott fenn, mely a közös zenei érdeklődésen kívül semmi egyéb nem terjedt ki.

A beidézett tanuk azonban, köztük elsősorban a karmester szobaleánya, nem voltak annyira diszkrétek. Vallomásukból kitűnt, hogy bizony az éjszakai studiumok nem voltak tisztán plátói természetűek. A törvényszék ezért bebizonyítottan vette a házasságtörést és Felsen Krisztinát három napi fogházra ítélte.

§ Üzlet nincs, büntetés van. Weisz Béla biztosítási ügynök körülbelül fél évvel ezelőtt beállított Fiáth Gáspár aradi szabómesterhez és ékecszólásának egész készségével megakartta győzni az életbiztosítás hasznosságáról. Élénk színekkel esztelente elötte, hogy majdan busz övegye miként állja meghaló perében is a gondos-

kodásért és talán unokái is leborulnak, ahol az ő sirja domborul. Fiáth hidegen rezistált és nem biztosított. Hárem hó múlva az előbbieket hatványozott adagolásban adattak be a derék szabómesternek, akit elhagyott a béketűrése.

— Ha nem távozik a lakásomról, akkor kilököm — zugta az ügynök felé, aki az ajtóból nagy vitézen azt kiáltotta vissza: *marha, ostoba és goromba fráter.*

Mint hogy Fiáth tudta, hogy csak Ujházy Edétől nem szabad sértésnek vennie a „marhát”, becsületsértésért feljelentette Weisz Bélát. Ez a tárgyaláson viszonzódat emelt.

A járásbíró az ügynököt száz korona pénzbüntetéssel sújtotta, Fiáthot felmentette. Felebbezés folytán az ügy a törvényszékre került, mely ma tartott ülésében az ítéletet megváltoztatta és az ügynök büntetését husz koronában állapította meg.

Irodalmi apostolok.

Az egri érsek unokaöccse.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 26.

A könyvügynökségek az utóbbi időben alaposan lejárták magukat. Ahány szélhámos csak van széles Magyarországon, mind megpróbálta ezen a pályán is a hiszékeny emberek zsebéhez férkőzni.

Nem csoda hát, ha gyanus szemmel méregetik a tisztességes, a valóban hivatásuknak élő ügynököket is, ha valahova beállítanak. Sőt végeredményében úgy áll a dolog, hogy a kevesebb frázist használó, szerény ügynöktől nem vásárolnak, de az elegánsan öltözött, nagyhangú szélhámosoknak fölülnak.

A szélhámosok ugyan értik a mesterségüket. Tudják, hogy a közönség előtt imponálni kell. Éppen ezért a lehangzatosabb neveket használják működésük közben. A máramarosi kereskedőség az egri érsek unokaöccsének adja ki magát, a przemysli cseh ekzotrombitás pedig dupla prédikátumot biggyeszt a neve elé.

Nagyvárosokat mindenkor szívesen keresnek föl ezek a szélhámosok, mert itt könnyen elkerülhették a rendőrség figyelmét. A legutóbbi napokban ismét két álnevű szédelgő garázdálkodott a városban.

A föltűnő eleganciával öltözött s valóban megnyerő modoru családok beállítottak a legelőkelőbb családokhoz s széles irodalmi tájékozottságukkal, biztos föllépésükkel megtévesztették az embereket. A megrendelések szépen gyűltek s a veszedelmes alakok tekintélyes provizióra tettek szert.

Az egyik Samassa Istvánnak, az egri érsek unokaöccsének mutatkozott be, a másik pedig váraljai és abonyi Abonyi Ödön dr.-nak. Mindkettő az egyik legelőkelőbb budapesti lap munkatársának adta ki magát.

— Mi nem hivatásszerűleg ügynökségek, — magyarázták az áldozatnak. — A magyar irodalom jeleseit csupán lelkesedésből, hazafiasságból ajánljuk a művelt olvasóközönség figyelmébe.

A két jeles firma működése föltűnt az egyik könyvkereskedőnek s fölhívta rájuk a rendőrség figyelmét. A detektívek igazolásra szólították föl az elegáns urakat, akik eleinte vonakodtak, de később mégis eladták az igazolványaikat.

Az igazolványok szerint Samassa urat Schwartz Salamonnak hívják, a duplapredikátumu Abonyit pedig Patsalek Vendelnek. Az iratokból kitűnik az is, hogy mindkettő könyvkereskedőség. A jeles alakokat hamis

név használata miatt husz-husz korona pénzbírságra ítélte a kihágási bíróság a város területéről kiltották őket.

Kereskedők csalója.

Aradon elfogott szélhámos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 26.

Furfangos szélhámos került ma este az aradi rendőrség fogházába. A ravasz férfiú eddig még nem tudni, hogy csak szélhámoságok terhelik-e a lelkiismeretét, vagy pedig részese-e annak a nagy betörésnek, amelyet a napokban követtek el Szászvárosban.

A letartóztatott alak Fűrst Pinkász többször büntetett gonosztévő, aki az aradi könyvkereskedőkre vetette ki hálóját és azokat akarta megcsalni. A finom ember csalási módszere a következő volt:

Különböző időkben bement Weisz Leó, Kerpel Izsó, ifjabb Klein Mór, Bloch és Pichler aradi könyvkereskedőkhöz.

— Donászi Heinrich tönkrement kereskedő vagyok, — mondta előkelő hanghordozással német nyelven — s amióta feladtam az üzletemet, azóta bizományban szoktam árukat átvenni. A legvagyonosabb vevőim vannak és így a cég nagy üzleteket köthet velem.

A kereskedők persze nem mentek lépre, hanem a legtöbb helyen ezt mondták neki:

— Ha jó aláírást hoz, akkor adunk magának árut viszontelárusítás céljából, de csupán a maga jótállása mellett nem.

— Nagyon jó aláírásokat hozok, — mondta a kis vörös ember és elrohant.

A Weisz-céghez tegnap azzal ment be, hogy ma reggel az aradi gázgyár számára több száz korona értékű árut fog szállítani. Megadta az áruk nevét és még azt is hozta tette:

— Nem kell kimélni a gázgyárt. Csak jó drágán számítsák az árukat. Legalább nekem annál több provizióm lesz.

Mielőtt elment, kivett a zsebéből 4 nagy doboz drága rondtollat, így s szólt:

— Legyen szíves holnapig erre 7 koronát kölcsön adni. Most nincs apró pénzem és szükségem van egy pár koronára.

Weisz mindjárt gondolta, hogy ez nem jó uton szerezhette a drága tollakat. Éppen azért adott neki 7 koronát azzal a szándékkal, ha másnap jelentkezik a megrendelt áruért, rendőrökkel elfogatja. Másnap azonban a vörös ember nem jelentkezett. Weisz telefonon érdeklődött a többi könyvkereskedésekben, hogy járt-e náluk a különös ember? Igenlő válasz után Weisz azonnal tudatta a rendőrséggel a gyanus ügynök cselekedeteit.

A detektívek gyorsan keresésére indultak és ma este a Pichler-cégnél megtalálták. A rendőrségre vitték, ahol vallatni kezdték. Persze tagadott és tisztességes kereskedő voltát hangoztatta. Megállapították, hogy már április ötödike óta a nővérel lakik Aradon s nem tudni miből él. A napokban Szászvárosban egy papirkereskedést betörés útján kifosztottak. Nem lehetetlen, hogy a Weisznál hagyott drága tollak e betörésből származnak. Érdekes, hogy az elfogott Fűrst a rendőrségen előbb sehogyse akart magyarul tudni, de később egészen jól beszélt magyar nyelven. Arra a kérdésre, miért mondott álnevet az üzletekben, azt felelte, hogy az az ő privát dolga. A különös alakot fogva tartják.

HIREK.

— Az aradi munkapárt szervezkedése. Az I. kerületi aradi nemzeti munkapárt választmányát e hó 29-én este fél 9 órakor megtartandó ülésre tisztelettel meghívom és figyelemmel a tárgysorozat fontosságára, okvetlen szives megjelenését kérem. Leopold Zsigmond, I. kerületi elnök.

A III. kerületi aradi nemzeti munkapárt választmányát e hó 28-án este 1/2 9 órakor a „Központi Szálloda” földszinti kistermében megtartandó ülésre tisztelettel meghívja az elnökség.

— Az aradi román zsinat. Az aradi görög keleti román egyházmegye május 8-án, az óhítiek husvét-ünnepét követő vasárnapon tartja az évi zsinatát. A zsinatra fontosabb ügyek nincsenek kitűzve, de nincs kizárva, hogy azok a politikai ellentétek, a melyek Mangra Vasul nagyváradi püspöki helynök körül kifejlődtek, a zsinat tanácskozásain is át fognak törni.

— Előléptetések az aradi helyőrségben. A hadsereg hivatalos lapja csak holnap jelenik meg, de már ma este érkezett Aradra néhány előléptetésről biztos értesítés. Ezek szerint Floreanu Dénes őrnagyot alezredessé, Filippovits Achilles és Burdea Demeter 33. gyalogezredbeli századosokat őrnagyokká, Thomka Zoltán honvédhuszár főhadnagyot századossá nevezte ki a király. Burdea őrnagyot Focából Aradra helyezték vissza. Századosokká léptek elő a 33. gyalogezredben: Messendorfer Herman, Lukács Sándor, főhadnagyok. Főhadnagyokká: Priskutia Mózes, Valérin Sándor, Grósz Gyula, Doguchnach János, Perisis Rishárd és Stefios Rezső hadnagyok.

— Ujabb államsegély az aradi tisztviselőknél. Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök férfiasan betartja ígéretét. Mikor a képviselőházban elmondotta programbeszédét, a legmelegebb elismeréssel emlékezett meg a városi tisztviselők működéséről és ígéretet tett, hogy helyzetükön a tőle telhető módon segíteni fog. Ez a segítség csakhamar érezhető is lesz. A miniszterelnök mint belügyminiszter ma ugyanis egy rendkívül nagy örömet keltett leiratot küldött Arad városához. Tudatja, hogy az ötvenezer korona államsegély felhasználására vonatkozó közgyűlési határozatot nem hagyja jóvá. A törvényhatóság, mint ismeretes, a segélyből tizenkilenc ezer koronát a tisztviselők fizetésének kiegészítésére fordított, a még megmaradt harmincegyezer koronát a jéggyár létesítésének költségeihez akarta felhasználni. A miniszter ebbe nem egyezett bele. Azt mondja leiratában, hogy az Andrássy által a városok segélyezéséről alkotott törvény tervezetét revídiálni fogja, mert az egész országban csak elégedetlenséget keltett. A revízió megtörténte után úgy fog intézkedni, hogy ez a harmincegyezer korona is a városi tisztviselőknél jusson és esetleg oly kategóriák fizetésekiegészítésére fordíttassék, melyekről Andrássy tervezete csak nagyon mostohán, vagy egyáltalában nem gondoskodott. A miniszter leirata különösen a kis javadalmazású tisztviselők közt talált lelkes fogadtatásra. Mint értesülünk. Varjassy Lajos polgármester a közeli napokban Budapestre utazik és személyesen jár el a belügyminiszternél ama tisztviselők érdekében, akik az államsegély szétosztásánál nem részesültek fizetésekiegészítésben.

— Sztrájk a Dunagőzhajózásnál. Budapestről jelentik: A Dunagőzhajózási Társaság összes alkalmazottai ma elhatározták, hogy holnaputántól kezdve az egész vonalon passzív rezisztenciába fognak. Ez a határozat egy régtóta folyó bérmozgalom eredménye.

— Eljen a király. Az idén augusztus 18-án lesz 80 esztendő. Ezt az alkalmat Tolnavár-megye törvényhatósága föl akarja használni arra, hogy a felség 80-ik születése napján ünnepséget rendezzen. Ünnepi közgyűlést akar tartani, amelyhez az ország minden törvényhatóságának csatlakozását kéri. Erre vonatkozó átiratát ma Aradra is megküldte. A király-ünnep megtartását illetőleg legközelebbi közgyűlésén dönt Arad törvényhatósága.

— Az idel nagygyakorlatok. Irtunk már arról, hogy ez évben a hadsereg a Kárpátok vidékén végzi a szokásos nagygyakorlatokat. Ámbár egész pontossággal még nem lehet megállapítani a kijelölt vidéket, azt írják Bécsből, hogy a Galícia és Magyarország között elterülő hegylánc lesz a manőverek színhelye, a Kárpátok nyugati csücskeitől a Tátra legkeletibb részéig. A feladat körülbelül az, hogy a gyakorlat során kipróbálják egy északról érkező katonai betörést. Ez mindössze néhány helyen lehetséges, mert a hegyek magassága, a sűrű erdőségek s az utak hiánya nagyjából véve lehetetlenné tesz minden erőszakos behatolást. Nem is lehet egyébről szó, minthogy a hegységek magasságának a közepe táján kíséreljék meg az áttörést, ahol már vannak északról délnek tartó lejtők is. Epen ezért a gyakorlat azzal fog kezdődni, hogy a hadsereg ellenséges része Galícia felől megkísérli az áthatolást Magyarországra. Előreláthatóan a Dukla-hágónál fog összeütközésre kerülni a sor a szemben haladó északi és déli sereg között. A csapatok élelmezésénél és ellátásánál igen sok nehézségre kell gondolni. Azon a vidéken igen kicsinyek a falvak, nincs is valami sok s a lakosság szegény. Ut is kevés van s ezen a tájon nem is tartottak még gyakorlatot, viszont — ami szintén nagyfontosságú — vízben nem lesz hiányosság. Okvetlenül érdekes okulásul fog szolgálni a hadvezetőségnek ez a próbaháború, ámbár a színhely természeténél fogva nagyobb szabású lovasság nem működhetik közre. A magyar részen bizonyára Eperjes, esetleg Homonna lesz a főbb hadiszállás. Galiciában pedig Dukla, Zanak, Rimanov vagy Emigrod.

— A tábornok fia fegyházban. A párisi büntetőbíróg ma egy Jaurés nevű fiatalember fölött ítélkezett, aki súlyos testisértéssel, több rendbeli lopással, rablással volt vádolva. Jaurés közveszélyes apas, pedig nemcsak a névrokonság fűzi a francia szocialista-párt híres vezéréhez, hanem egyéb vérségi kapcsolatok is. A züllött Jaurés kitűnő családból való. Az apja lovasgenerális volt és ő maga is kitűnő nevelésben részesült. Fiatalan, a tengerészeti akadémia elvégzése után, egy kereskedelmi hajón lett tiszt és szép karriert futtatott volna meg, ha egy baleset nem éri. A fiatalember egy ízben leesett egy árbócról, összezúzta magát és attól fogva lelkileg teljesen elváltozott. Iszákos lett, züllött, félbolond és nem egyszer bűnre is vetemedett. A legveszedelmesebb apasok közül való volt és hogy családját meg az apját megcsufolja, a mellére egy nagy disznót tetováltatott, tábornoki egyenruhában. Ezt a jelet a tárgyaláson aztán büszkén mutogatta. Az elzüllött Jaurést, akit többféle bűnéért vontak felelősségre, három évi fegyházra ítélték.

— Halálozások. Szabó Gusztáv április hó 25 én hajnali 1 órakor életének 60 ik, házasságának 30 ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. — Szitágyi Margit 20 ik évében meghalt. — Kett Ferenc ügyes segéd 19 ik évében meghalt. — Csomós Mihály 5 ik évében meghalt. — Sáliger János, asztalos segéd 69. évében meghalt. — Gilicze László 24 napos korában meghalt. — Kulcsár József, osztrákia 88. évében meghalt.

— Rozsnyai Kálmán — nőül. Rozsnyai-Hoschke Kálmán nevét már többször és különböző vonatkozásokban kapta fel a fáma, de leginkább akkor, a mikor ez a szenvedélyes régiséggyűjtő nőül vette az agg Prielle Kornéliát, a Nemzeti Színház néhai nagy művésznőjét. Akkoriban valóságos botrány támadt a Nárcisz szerű Rozsnyai körül és a rosszakarói kiásták, hogy a huszonöt éves fiatalembernek aránytalanul nagyobb, viharosabb multja van, mint az ő hetven esztendő arájának. Kiderítettek Hoschkéről még mást is, de a kábult nagymama mindent megbocsátott és nem volt féltékeny se Wildere, se Rodinre, a kinek kezét pedig szintén megkérte valamikor a világotjárt Rozsnyai... Prielle halála után Rozsnyai utazgatással töltötte özvegyisége bus idejét, többször beutazta a lapok törvényszéki rovatát és eljuttott többek között Kolozvára, a hol úgy látszik végre megvigasztalódott. Erre vall, hogy most megint megnősül és a kincses Kolozvarról vesz magának feleséget. Ezuttal az ifjabb nemzedékből házasodik: menyasszonya Dapsy Gizella, akit Nil név alatt irt versei tetek elég ismertté a szépirodalmi lapokat olvasó közönség előtt. Rozsnyai az általa fordított „Pádai hercegnő” bemutatójára utazott Kolozvára és a premieren ismerkedett meg a menyasszonyával.

— A kormányzó és a színésznő. Párisból jelentik: Nyilvánosság kizárásával, a legnagyobb titokban érdekes esküvő volt tegnap Párisban. A nyugatafrikai gyarmatok kormányzója, Merlaud Ponty nőül vett egy Juliette Thalgy nevű színésznőt. Az esküvőnek tulajdonképpen az előzményei érdekesek. Még a mult évben történt, hogy Susanne Després, a világhírű francia színésznő társulatával amerikai művész-turnéra ment és hazajövet, gondolt egyet: kiszállt a legsötétebb Afrikában, hogy a dahari francia gyarmat négeréit részesítse egy francia színelőadás gyönyörtüskéiben. Després társulatában volt Thalgy kisasszony is, akinek láttára menten lobot vetett a gyarmat kormányzójának, Ponty urnak szíve. Képzeltető mi az, ha egy ilyen szív, amely az afrikai forróshoz szokott, egyszerre lánggra lobban... A társulat másnap reggel elutazott, Ponty ur szíve pedig addig addig izzott és tüszelt tovább, amíg a kormányzó végre nem bírta többé a dolgot: utána utazott Després-éknek és tegnap nőül vette a fiatal színésznőt. És most már ketten együtt tértek vissza a gyarmatra. Thalgy lemondott a színpadról és kormányzó nő lesz Afrikában.

— Két gyermek halála. Gurba községben tegnap este Sold Pál né földmives neje kivitte magával a Körös alatt levő agyaggödörkhöz Popa Flore kilenc éves leányt, hogy segítsen neki földet vinni. A leánynyal mentek testvérei is, egy hét éves leány és egy három éves fiu. Az agyaghordás közben Soldné magára hagyta a gyerekeket, akik játszadozás közben beleestek a mély gödörbe és összezúzták magukat. Halva húzták ki őket a gödörből. Sold Pálné a csendőrség letartóztatta.

— Nagy tűz Békéscsabán. Békéscsabáról jelentik: Ma délután eddig még ismeretlen okból kigyuladt Springer János békéscsabai lakos háza. Szerencsétlenségre nagy szél dühöngött, aminek következtében a szomszédos házakra is áterjedt a tűz. Csakhamar lángokban állott tizenegy nagyobbára zindelylyel fedett ház. A városi tűzoltóság nagy apparátussal vonult ki, de tehetetlen volt a lángtengerrel szemben. Munkája csak a szomszéd házak megvédésére szorítkozott. Estefelé alábbhagyott a szél és akkor sikerült a tűzoltóságnak lokalizálni a tüzet. Tizenegy ház melléképületekkel együtt legett.

— Leánykerekedők karmai között. Ida kisasszony fiatal és szép. Izgalmas kaland hinarjából szabadulva érkezett ma Nagyváradra. Jónevű iparos ember leánya Abrahám Ida, aki a szép szemének köszönheti, hogy veszedelmes lélekfúfar kezébe került és a szép szemének köszönheti azt is, hogy ebből a veszedelmes helyzelel kimenekült. Csabán tartózkodott Abrahám Ida, aki nemrégiben még a nagyvárad polgári leányiskola növendéke volt. Csabán igen jó barátságban élt Bene Margittal, aki szintén igen szép leány. A két vidám teremést valahogyan megközelítette özv. Kardos Jánosné, veszedelmes kosaras asszony, aki ravasz fondorkodással elcsalja a leányokat Csabáról Makóra. Kétes hírű ház számára vitte özvegy Kardosné a leányokat, előre örülve a nagyszerű vásárnak. A vonatban — nagy óvatossággal utazott Kardosné áldozataival — egy fiatalembernek megteztettek a rejtélyes leányok és mindent elkövetett, hogy megismerkedjék velük. Kardosné nagy óvatossága mellett sikerült is. A banális kérdés is elhangzott:

— Hová utaznak?

Ártatlan arccal mondták a mit sem sejtő leányok:

— Makóra, a Kis hotelbe.

A fiatalember, aki ismerős volt Makón, szerfelett meglepődött e feleleten. Megdöbbenve kérdezte:

— És van tudomásuk róla, hogy mi fog ott magukal történni?

— Uj ruhát kapunk, a színházba megyünk és Kardos néni ékszert is vesz nekünk.

Most már tisztán látott a fiatalember, hogy a lányok kerítő hálójába estek. Nem szólt semmit, azonban ahogy megérkeztek a makói pályaudvarra, szonnal rendőrért kiáltott és követelte özv. Kardosné letartóztatását. A rendőrségen rövidesen kitűnt, hogy özv. Kardosné tényleg egy makói éjjeli mulató részére szállította a leányokat.

— Makón külön-külön 80 forintot kaptam volna érték, — vallotta — de ha sikerült volna őket Boszniába kivinnem, 200 forint lett volna az áruk.

A barátságtalan özvegyet letartóztatták a kezei közül kiszabadított leányokat hazaküldték szüleikhez.

— Széghamos grófi pár. Az egész világon nagy szenzációt keltett, hogy néhány hét előtt a müncheni rendőrség letartóztatta Schönburg-Buchein grófné, született Cantacuzene hercegnőt, kinek férje előzőleg megszokott. Hotelbeli lakásukon rengeteg sok drága holmit, ékszert, selymet, szőnyeget találtak, ezeket, valamint igen sok drága paripát hitelbe vették. A grófi pár váltóval fizetett nemcsak a kereskedőknél, hanem még a szállodában is. A szállodás följelentésére a grófnét letartóztatták s a grófot körözni kezdték, de eddig hiába. A szenzációs bűnügynek ma volt a tárgyalása Münchenben. Itt a grófné bebizonyította, hogy férje gyógyíthatatlan örült, neki pedig fogalma sem volt róla, hogy mi történik körülötte s mikor aláírta, azt se tudta, hogy mi az a váltó. Rokoni 50.000 márka kauciót tettek le és ezért szabadlábra helyezték a grófnét. A tárgyalást azonban el kellett halasztani, mert a gróf nem volt jelen.

— Cirkusz Aradon. Néhány nap óta kiváló erőkből összeállított cirkusz-társulat időzik Aradon, amely méltán megérdemli a közönség pártfogását. A program kiemelkedő részét képezi a céllövőné produkciói, az August által idehozott kutyák, továbbá Károlyi Gyula méntelepéből vásárolt ló pompás mutatványai. Holnap teljesen újonnan összeállított műsor és a szerződötett új tagok fellépte kölcsönöz vonzó erőt a cirkusznak.

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Wojtek és Weiszál.

TARKASÁGOK.

★

(Rend a kulisszák között.) Ma délelőtt történt a színházban, próba közben. A Találkozásból folyt a próba s Márkus Emilia a legkedvesebb párbeszédet folytatta Nevák Irénnel, amikor a női öltözök tájékaról hatalmas ajtócsapás, kiabálás, sikoltozás volt hallható.

— Nem türom ezt az állapotot.

— Folyton lekésnek a próbáról. Micsoda disznó dolog ez. Hallatlan eljárás.

Ilyen kiáltások hallatszóttak a próbát tartó művésznőkhöz. Amikor ez a siketítő zaj nem akart megszűnni, Márkus Emilia idegesen pattant föl:

— De kérem, hát ez borzasztó. Mi történik odakint?

Beregi gyorsan kisietett az öltözők közé és nemsokára visszajött.

— Na, mi az oka a felfordulásnak? Talán valami baj van? — tndakolta a művésznő.

— Semmi, semmi, — szolt mosolyogva Beregi — csak Kulcsár gazda rendet csinál odakint.

★

(A kortes vallomása.) A napokban egy erős Barabás-párti ifju kirándult a külvárosba a hangulatot tanulmányozni. Éjfélt után az utcán összeszólkkozott két becsipett ifjuval, akik a tanulmányozó férfit úgy fellökték, hogy annak kifocmodott a jobb karja és a lába eltört. Ugy kellett hazaszállítani.

Másnap ágyban fogadta az orvest és elpanaszolta a baját.

— Kimentem egy kicsit a hangulatot szimatolni, — mondta.

— Na és mit tapasztalt? — tndakolta kíváncsian az orvos, aki Tisza Istvánnak régi rajongója.

— Azt, hogy Béla barátom dolga rosszul áll. Én vagyok a legjobb kortess és legnagyobb hibe, hát képzelheti doktor ur, hogy mennyire busít ez a dolog.

A doktor nyugodtan felelte:

— Én önt nem tudom meggyógyítani — a választás után való napig.

★

(Primadonnák boszuja.) A „Hófehérke” vasárnap délutáni előadása szinpadii próbái alatt — írják Temesvárról — Krecsányinak sok baja volt a két főszereplővel: Bárdy Gabriellával és Kádass Mariskával. A kedélyesség okáért, az igazgató oda szolt az egyik főszereplőkhöz:

— Ugyan kérem, ne legyen már olyan számár!

— Engem tetszett érteni? — kérdezte Bárdy Gabriella.

— Nem, azt a másik számarat!

A négy drámai primadonna: Andor Mária, Bárdy Gabriella, Haraszthy Mici és Kádass Mariska boszut esküdtek Krecsányi ellen a sértésért.

Leféryképeztették magukat mind a négyen — számárháton nyargalva, jokey-ruhában, cilinderrel. A fényképeket becsomagolták egy levélhorítékba és a Liliom tegnapi előadása előtt ünnepélyesen átnyújtották Krecsányinak.

A levél címzése így szolt:

„A főszamarak — mély tiszteletük jeléül — a vezetőjüknek.

SPORT.

+ Atlétikai viadal. Az Aradi Posta- és Távirde Tisztviselők Sport Egyesülete 1910. évi május hó 22-én (vasárnap) délután fél 4 órakor dél-magyarországi kerületi bajnoki atletikai viadalt rendez saját sporttelepén a következő feltételekkel: Versenyszámok: 60 yardos síkfutás, Diszkoszvetés (junior.) 1 angol mértföldes síkfutás, Délmagyarországi bajnokságáért. Gerelyvetés (svéd

gerelyvel tetszés szerinti fogásból.) 300 yardos síkfutás. Távolugrás és svéd gerelyvetés tetszés szerinti fogásból, összetett verseny. 3 angol mértföldes síkfutás, Délmagyarország bajnokságáért. Verseny feltételek: A viadal a M. A. Sz. szabályai szerint rendeztetik. A viadalon részt vehet minden a dél-magyarországi kerületbe tartozó sportegyesület amatőr gentleman tagja. Nevezési zárlat 1910. évi május hó 18-án este 8 óra. Nevezések Erdélyi Ferenc e. titkár címére Arad, főposta küldendők. Az összetett verseny helyezése szerint lesz pontozva. Tét a M. A. Sz. kebelébe tartozó egyesületeknek a bajnoki versenyekben számonként 5 korona, a kerületi számokban a 6. pont kivételével egyenként 2 korona, a 6. pont alattiban 3 korona. A M. A. Sz. kebelébe nem tartozó egyesületek a tét kétezeresét fizetik. Díjazás: Minden bajnoki szám győztese Délmagyarország bajnoka 1910-ben címet és a szövetségi aranykeretes ezüst érmét bajnoki szalagon, második szövetségi ezüst, harmadik szövetségi bronzérmét nyer. A többi szám győztese a 6. szám kivételével nagy ezüst, második ezüst, harmadik bronz érmét nyer. A 6. szám győztese díszített ezüst, második ezüst, harmadik bronz érmét nyer. Tét nélkül, valamint határidőn túl beérkező nevezések figyelembe nem vétetnek. Nevezések indokolás nélkül visszautasíthatók, a kerületi bajnokságok nevezései felett azonban a dél-magyarországi kerületi bizottság határoz. A nevezéseknek tartalmazniuk kell a versenyző vezeték és utónevét, foglalkozását és egyesülete nevét. A rendezőség fentartja magának a versenyszámok egymásutánja megváltoztatásának jogát. A vezetőség.

+ Vasárnapi football mérkőzés. Május 1-én délután négy órakor ismét hip-hip hurráhtól lesz hangos az Aradi Athletikai Klub Török Gábor-utcai sporttelepe. Immár negyedik mérkőzését tartja meg vasárnap délután a klub, mely mérkőzések iránt rendkívüli élénk érdeklődést tanusít városunk közönsége. Vasárnap délután a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének sportosportját látja vendégül Budapestről a klub. A jeles formájú budapesti csoport mérkőzése változatos, izgató küzdelmet ígér.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Cukorgyár Aradon.

Arad, április 26.

Már hónapok óta folynak az előmunkálatok, amely egy Aradon felépítendő cukorgyár üzeme répaszükségletének biztosítására szolgálnak. A gyáralapítás eszméje és annak kivitele, mely a legkomolyabb megvalósulás stádiumába lépett, magyarbéri Tapolicsányi Kálmáné, aki az Aradmegyei takarékpénztár jelzálogosztály vezetője és a kinek több közgazdasági cikke jelent már meg. Eme előmunkálatokkal kapcsolatban igyekezett Tapolicsányi Kálmán a dolog pénzügyi részét is elintézni s ez előkelő összeköttetései révén sikerült is.

Értesülésünk szerint a gyár, illetve a részvényitársaság öt millió korona alaptőkével fog megindulni az Oesterreichische Länderbank és a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank részvétele mellett és elnöke valószínűleg Szápáry László gróf v. b. t. tanácsos lesz. A pénzosport tagjai nemrégiben Szápáry László gróf vezetésével két napot Aradon töltöttek az előmunkálatok véglegesítése végett. Ez alkalmal érintkezésbe léptek a város vezetőségével is, hogy a gyár részére kedvezményeket biztosítsanak.

Igératot, sőt írásbeli nyilatkozatot is kaptak, hogy a létesítendő cukorgyár is ugyancsak a kedvezményekben fog részesülni, mint amelyeket az eddigi létesített vállalatok megkaptak. Egyelőre 15 évi községi adómentességet és ingyen telket helyezett kilátásba a város a gyárnak.

Egyidejűleg megindultak a tárgyalások a kereskedelmi kormányval, az állami szubvenció engedélyezése ügyében is, melyre az érdekeltek megkapták az elvi hozzájárulást s a végleges elintézésre legközelebb rákerül a sor.

A cukorgyár ügyében, tudomásunk szerint, az aradi nagybirtokosokból alakult alapítók tegnap hosszabb tárgyalást folytattak a fővárosban Szápáry László gróffal és az érdekeltekné penztézetekkel.

Allandó gépiró, gyorsíró és könyvelő-tanfolyam!

megnyilik 1910. május hó 1-én, Forray-utca (gróf Hunyady-palota.)

Tanórák a nap minden szakában.

Csak magának a gépirásnak tandíja **rendkívül mérsékelt**, mert módot akarok nyújtani a **LEGSZEGÉNYEBB SORSUNAK** is, hogy az összes rendszerű gépek kezelését elsajátítva, jól fizetett állást vállalhasson.

Beiratkozni lehet:

Ziffer Sándor

ÖSSZES IRÓGÉPEK MŰSZAKI

— INTÉZETE cégnél —

Arad, Szabadság-tér 16.

Telefon: 518.

1881

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, ápr. 26

Ismét kaptunk csapadékot, amire azonban szükség nem volt, de nem is árt.

A vetések felől általában kedvező hangu híradások érkeznek.

Ha az idő továbbra is kedvez, úgy az idén jó termés lesz.

A gabonaüzlet irányzata a fenti okok alapján lanya.

A mai piacon eladásra került:

300 mm. buza	10:50—11:20
500 mm. tengeri	5:30—5:35
Rozs	7:50
Zab	6:50
Arpa	6:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktársaság.

Távirati tudósítás.

Budapest, április 26

Készárú: Kínálat és vételkedv mérsékelt, 15 ezer mm. 15 fillérrel olcsóbb. Amerika 1/2-el magasabb.

Az áruk 60 kilonkénti árszáma:

Tengeri 1910. májusra	572—573	583—584
Buza 1910. októberre	10.98—10.39	0.27—10.28
Buza 1910. májusra	11.58—11.59	11.46—11.47
Rozs 1910. októberre	8.18—8.17	8.10—8.11

Zárul 8 órákor.

Centrál hitelrészvény	664.25
Magyar hitelrészvény	821.75
Városi villamos vasúti részvény	382.75
Közüti vasút	725.25

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. április 26.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	11:00—11:05
76	11:05—11:10
77	11:10—11:15
78	11:20—11:25

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos új	11:85—12:90
Rozs új	7:20—7:25
Arpa új	5:40—5:50
Zab új	6:25—6:30
Tengeri régi	5:45—5:50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 26. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közep páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 164—66 fillérig; fiatal közep páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 164—166 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 170—172 fillérig.

Sertéslétszám: Április hó 22. napján volt 3617 darab, április 23. napján felhagyatott 366 darab, április 23. napján elszállított 185 darab, április 4. napjára maradt készletben: 3008 darab. A hízott sertés üzlet irányzata nyugodt.

Felolós szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1910. évi április hó 27-én:

B: berlet.

B: berlet.

P. Márkus Emilia művésznő vendégfelléptével:

Monna-Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Irta: Maeterlinck. Fordította: Ábrányi Emil.

SZEMÉLYEK:

Guidó Colonna Beregi S.	Tivulzió	Dely Lajos.
Márco Colonna Várnay Jenő.	Borso	Vass Jenő.
Giovanna P. Márkus E.	Torelló	Szabó Lajos.
Prinzivalle Keszler Ede.	Vedio	Belinszky Z.

Kezdete este 7 és fél órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bécs Simeony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. április 27-én, szerda:

1. Gleccserek honában. Természet után. — 2. Pall nősül. Bohózat. — 3. Paol, az összeesküvő. Dráma. — 4. Függő vasút. Látványosság. — 5. A ravasz konflis kocsis. Humoros. — 6. Barabas Béla aradi fogadtatása. Természet után. — 8. A vonatvezető kalandja. Dráma. — 8. Senki ur, mint táncosnő. Humoros. — 9. Max Gregor. Detektív történet.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Helyárak: I-ös hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 6 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, kik Istenben boidogult szeretett halottunk

Röder Adolf

temetésén megjelentek és részvétüknek kifejezését adtak.

Arad, 1910. április 26.

A gyászoló család.

Dr. Singer Jenő

ügyvédi irodáját

Kossuth-utca 1. sz. alatt

megnyitotta.

Valódi brünni szövetek

Egy szelvény 3.10 m. hosszú elegendő teljes férfi ruházat (kabát, nadrág és mellény) ára csak	1 szelvény 7 korona 1 szelvény 10 korona 1 szelvény 12 korona 1 szelvény 15 korona 1 szelvény 17 korona 1 szelvény 18 korona 1 szelvény 20 korona
---	---

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért epügy felöltő-szöveteket, turista-lodent, selyemkamgarnt gyári áron küld a mindenütt ismert megbízható és szolid posztógyári raktár

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre. Siegel-Imhof, Brünn/4.

Minták ingyen és bérmentve. 6811

Nagy előnyre szolgál mindenkinek, ha szövet-szükségletét direkte a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél rendel. Óriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb választék a legújabb szövetekből, SZABOTT, LEGOLCSÓBB ÁRAK! Bármily kis megrendelés teljesítése szigorúan mintához és figyelmes.

ELŐPATAKI GYÓGYSZER

páratlan gyógyszer gyomor-, vese-, lép-, máj és epe-betegségeknek.

Aradon képviselő és nagybanl raktár: Kardos Miklós, telefon 647. Kapható: Dalmel Lajos, telefon 98. Dürr Kocsárd, telefon 130. Eles Ármin, telefon 44. Färber Lajos és Testvére, telefon 811. Nagy Farkas, telefon 268. Erenfeld Ignác stb. cégeknek és minden jobb vend glöben és kávéházban.

6792

Egy jó karban lévő

4 kerekű kézikocsi

azonnali megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Rendkívüli olcsó árakban árusítunk

Férfi öltöny, felöltő és fiu ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHNER és FLEISCHER

Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám. Kizárólagos posztó gyári raktár. 1861

APRÓ HIRDETÉSEK.**Újonnan épült házban**

két háromszobás, két ötszobás és egy kétszobás lakás kiadó. A három és ötszobás lakásokból bérlő egy, illetve két szobát albérletbe adhat. Bővebbet az Aradi Ház- és Telektulajdonosok Szövetségénél (Ipartestületi ház). 1898

Jéforgalmu

fűszerüzlet és vendéglő tekepályával jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 1879

Házmesteri állást keres

egy fiatal gyermektelen házaspár, ki a vízvezetéki szerelést is érti. Cim a kiadóban. 1878

28 éves fiatalember

állást keres, beszél magyar, német, angol, francia, svéd, norvég és dán nyelven. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1891

4 magyar hold szőlő

Gyórokon, a motor megálló közelében új kolnával és az összes új kellékekkel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim Titizer András Arad-Gáj, Gőzmalom tulajdonos. 1635

Használt férfiruhákat

utb. veszek legmagasabb árban, utgyszintén használt butorokat is. Próba hívás kifizetődik. Menezser, Zsidó-templom épület. 1744

Ha cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz t. és Fla könyv- és papírkereskedésben Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1861

Elköltözés miatt

szép butorok jutányosan eladók. Cim a kiadóhivatalban. 1827

Ászokhorodók

körülbelül 75 hektoliteres nagyságban jó állapotban olcsón, egyenként is eladók. Nádor-utca sör-raktár. 1842

Faneműekben

teljes ismerettel bíró nős ember fakereskedésben elárúsítói állást keres. Magyar, román, német és szláv nyelvet szóban bírja. Esetleg pénzbeszedői állást is elfogad. 1500 korona óvadékkal rendelkezik. — Ajánlatok „Fakereskedő” címmel a kiadóba küldendők. 1808

Jól és csinosan

berendezett, jó forgalommal bíró kávéház elutazásért rögtön eladó. Boros Béni-tér 20. 1850

Kiadó lakás.

Deák Ferenc-utca 38—34. sz. házban három szoba és előszobából álló udvari földszinti lakás kiadó. 1868

Alföldi első gazdasági vasut részvénytársaság.

4—1910. számhoz.

Meghívás.

az „Alföldi első gazdasági vasut részvénytársaság”

XV-ik rendes évi közgyűlésére,

mely 1910. évi május hó 18-án délelőtt 9 (kilenc) órakor Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében (József főherceg-ut 22. sz. II. emelet) fog megtartatni.

NAPIREND.

1. Az igazgatóság jelentése az 1909. évi üzletről és a társaság ügyeiről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése és ezzel kapcsolatban az igazgatóság által előterjesztett 1909. évi mérleg megállapítása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása tárgyában határozathozatal.
3. Az alapszabályok 87. §-a értelmében kilépő három, és időközben elhalt egy, összesen négy igazgatósági tag helyeinek választás utján leendő betöltése.
4. A felügyelő-bizottság tagjainak választása Arad, 1910. április hó 23-án.

Az igazgatóság.**Megjegyzés.**

Minden részvény egy szavazatra jogosít. A részvények vagy a társaság őrületében levő kifizetetlen részvényekről szóló letéti jegyek 7. évi május hó 14-ik napjának déli 12 órájáig Aradon, az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztárnál, továbbá Makón ezen takarékpénztár fiókintézeténél és Békéscsabán, a Békéscsabai takarékpénztár-egyesületnél leteendő, hol azokról megfelelő elismervények fognak kiadatni.

Vármegyék, községek és városok mint erkölcsi testületek, a birtokukban lévő részvényeket az illetékes kir. adóhivatalok s illetve községi és városi pénztáraknál is letehetik; az erről szóló hivatalos elismervények azonban legalább 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt, az ekként bejelentett s illetőleg letett részvények mennyiségének a részvényletéti jegyzékbe való felvehetése céljából, az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztárhoz Aradra beküldendők. 1875

Aradi és csanádi egyesült vasutak.**MEGHIVÁS****az aradi és csanádi egyesült vasutak**

részvénytársaság

XXIX. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, a részvénytársaság saját házában levő igazgatósági helyiségben, 1910. évi május hó 31-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1909-ik év üzletéről.
2. A felügyelő-bizottság ide vonatkozó jelentése, ezzel kapcsolatban az 1909-ik évre vonatkozó üzleti zárószámadások és mérleg előterjesztése, a mérleg megállapítása és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása tárgyában határozathozatal.
3. Határozat a tiszta nyereség hováfordítása tekintetében.
4. A m. kir. kormány 1755/1910. sz. engedélye alapján a társaság tárcájában levő 1960 drb. 392.000 korona névértékű, törzsrészvény megsemmisítése, s azok helyett 1960 drb. 392.000 korona névértékű 5% ra jogosító, egyenként 200 korona névértékű másodszorozatu elsőbbségi részvény kibocsátása, s ennek megfelelőleg az alaptőkének leszállítása és egyidejűleg megfelelő felemelése valamint az alapszabályok 7. §-ának ily irányu módosítása f-letti határozathozatal.
5. Az alapszabályok 40-ik §-a értelmében kilépő három igazgatósági tag helyének, valamint az elhalálozás folytán megüresedett egy igazgatósági tagsági helynek választás utján való betöltése.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása.
7. Esetleges indítványok.

Megjegyzés: Minden részvény egy szavazatra jogosít, a részvények le nem járt szelvényeikkel együtt 14 nappal a közgyűlés előtt

Aradon: a társaság főpénztáránál,

Budapesten: a Magyar Agrár és Járulékbanknál,

Bécsben: Schoeller & Comp. uraknál,

Berlinben: Nationalbank für Deutschland, Bank für Handel und Industrie és Berliner Bankinstitut Joseph Goldschmidt & Co. uraknál,

m/m Frankfurtban: Dresdner Bank in Frankfurt a M. leteendő, hol azokról megfelelő elismervények adatnak.

Arad, 1910. április havában.

1877

Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága.

„Hungaria“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság.

Meghívás.

A „Hungaria“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság

1910. évi május hó 11-én d. u. 4 órakor az Aradmegyei Takarékpénztár üléstermében tartandó

I. évi rendes közgyűlésére

a t. részvényesek ezennel meghívottnak azzal, hogy csak azok a részvényesek gyakorolhatják a közgyűlésen szavazataikat, kik a részvényutalványokat f. é május hó 6-ig

az Aradi Első Takarékpénztárnál,
az Aradmegyei Takarékpénztárnál,
az Aradi Ipar- és Népbanknál,
az Aradi Polgári Takarékpénztárnál,
az Arad—csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,
a „Viktoria Takaré- és Hitelegyletnél, vagy
az Aradi Központi Takarékpénztárnál letétbe helyezték.

TARGYSOROZAT:

1. Két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítése végett.
 2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1909. évről szóló jelentéseinek felolvasása, határozathozatal az 1909. évi zár-
számadások és a felmentvények tárgyában.
 3. A felügyelő-bizottság megválasztása két év tartamára.
 4. Netáni indítványok.
- Arad, 1910. évi ápril hó 24-én.

Az igazgatóság.

VAGYON.

Vagyonkimutatás 1909. december 31-én.

TEHER.

Behívandó részvénylőke		1,540.000	Jegyzett részvények	2,200.000
Adóssok:			Illeték tartalék	22 000
Bank-letét	456.304			
Előleg folyó építkezésekre	202.944 49	659.248 49		
Elszámolt építkezések		5 270 45		
Pénztár készlet		522 62		
Iroda berendezés		130 —		
Atmeneti tételek		16 828 44		
		2,222.000		2,222.000

Arad, 1909. december hó 31. én.

Loránt, s. k.
vezérigazgató.

Br. Dániel, s. k.
igazgatósági elnök.

Neuman, s. k.
igazgató.

Nesnera, s. k.
igazgató.

Andrényi, s. k.
igazgató.

Haeffele, s. k.
igazgató.

Urbán, s. k.
igazgató.

Hatvany-Deutsch, s. k.
igazgató.

Ring, s. k.
igazgató.

Jelen zárszámadást, illetve vagyonkimutatást a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt helyesnek és teljesen rendben levőnek találtuk. — Arad, 1910. március 1-én.

Raicu Sebő, s. k.
f. ü. b. tag.

Hehs Béla, s. k.
f. ü. b. tag.

Nattland Bernát, s. k.
f. ü. b. elnök.

Mezey, s. k.
f. ü. b. tag.

Fuchs Arnold, s. k.
f. ü. b. tag.

Tisztelt Közgyűlés!

A Hungaria, aradi pamutgyár Részvénytársaság ügykezelését a kereskedelmi törvény és az alapszabályok értelmében, megvizsgálván, a tisztelt Közgyűlésnek jelentjük, hogy az ügykezelés helyességéről, a könyvek rendszerűségeiről és pontosságáról, valamint a pénztár rendbenlétéről meggyőződést szereztünk.

Az igazgatóság által elének terjesztett, az 1909. évi üzleti évről szóló zárszámadást megvizsgáltuk és jelentjük,

hogy az üzleti könyvekkel megegyezik és úgy a kereskedelmi elveknek, mint a törvénynek és alapszabályoknak megfelel.

Miután a gyár még építkezés alatt áll s üzemét még fel nem vette, nyereség és veszteség számla összeállításának helye nem lehetett.

Ajánljuk ennél fogva eloadásra az igazgatóság jelentését és indítványait az 1909. I. évi üzleti évről vonatkozólag s kérjük, hogy úgy az igazgatóságnak, mint részünkre a felmentést megadni méltóztassék.

Arad, 1910. március hó 1.

Hungaria, aradi pamutárugyár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Raicu Sebők, s. k.
f. ü. b. tag.

Mezey s. k.
f. ü. b. tag.

Nattland Bernát, s. k.
elnök.

Hehs Béla s. k.
f. ü. b. tag.

Fuchs Arnold, s. k.
f. ü. b. tag.